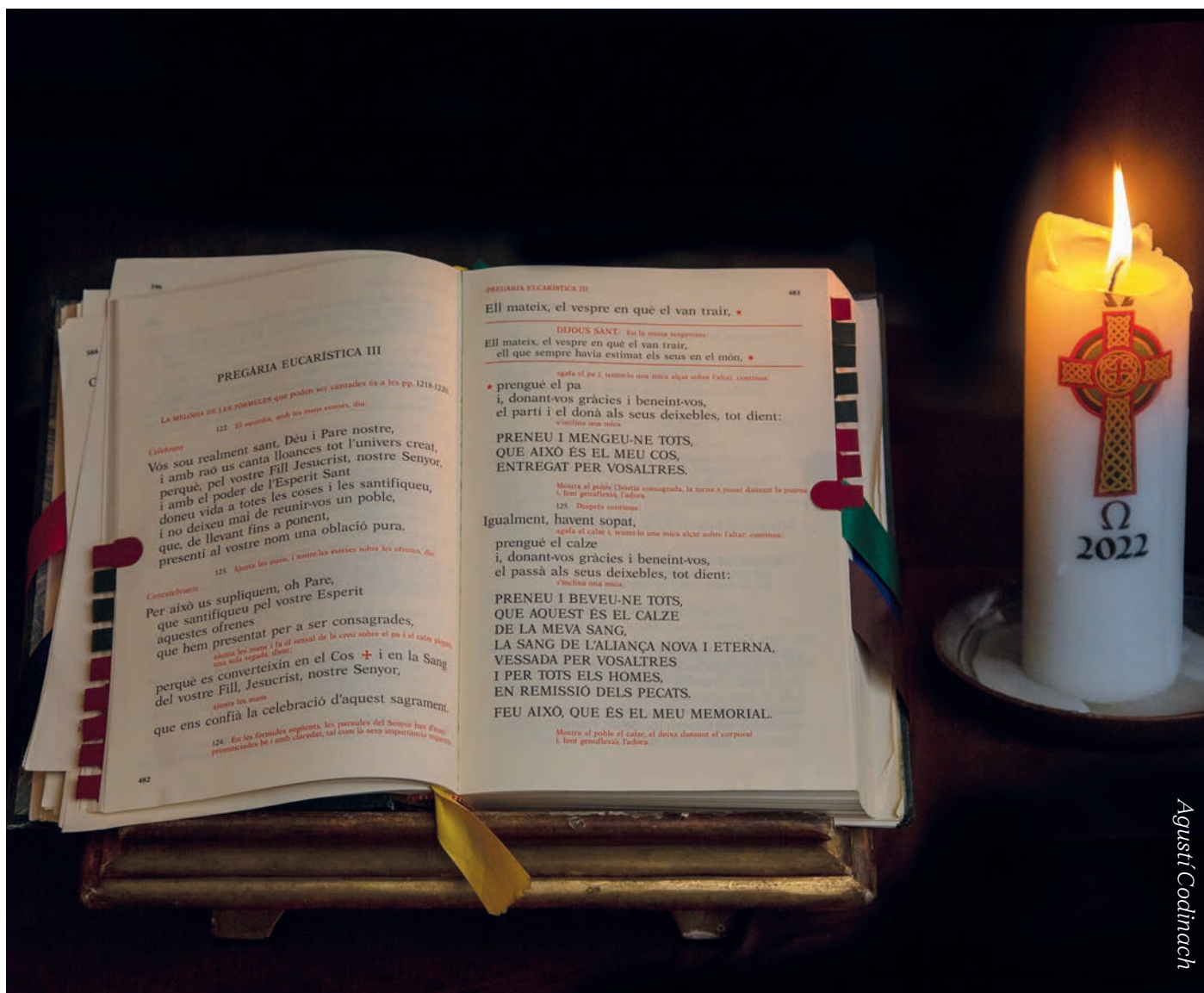

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLIII | NÚM. 2240
2,90€ | 28 AGOST 2022

Agustí Codinach

Nova edició del Missal Romà en català

És previst que entri en vigor
el primer diumenge d'Advent

P 3 i 8-13

P 20-21

Nicaragua,
al capdavant de la
persecució religiosa
a Llatinoamèrica

ràdio estel

Barcelona 106.6

Tarragona 100.6

Girona 103.4

Lleida 91.5

Catalunya Central 93.7

Vic 98.4

Tortosa 90.1

El Garraf 96.8

La Cerdanya 104.4

La Seu d'Urgell 105.0

Andorra 107.5

Bossòst 106.0

escoltant, sentiràs

SEGUEIX-NOS

MN. MIQUEL RAMÓN
Director

La 3a edició del Missal Romà, expressió de la «Lex orandi»

El proper any litúrgic entrarà en vigor la tercera edició del Missal Romà en català. El primer diumenge d'Advent, doncs, les nostres assemblees litúrgiques es regiran per aquesta nova edició per tal de celebrar l'Eucaristia. El Missal recull les paraules i els gestos que ens ha transmès la Tradició de l'Església.

Tractant-se de l'Eucaristia, l'Església ha tingut sempre especial cura dels textos destinats a la seva celebració. Les pregàries que s'hi recullen són resultat de segles d'elaboració continuada, com si es tractés d'una obra esculpida en marbre. La manera de pregar de les generacions anteriors (*Lex orandi*) ens aporta la riquesa dels textos que avui arriben a nosaltres per celebrar la fe de l'Església. Es tracta d'una cadena de pregàries que es van incorporant a la vivència de la fe per expressar cada vegada de manera més eloqüent el contingut dels misteris que creiem.

El Missal no és només un llibre per als preveres, que celebren l'Eucaristia, sinó que és un llibre per a tots els batejats. En efecte, el Missal ens ajuda a familiaritzar-nos amb les parts i els continguts de la celebració. El cristià podrà constatar la riquesa de pregàri-

es, prefacis, misses votives, etc., que es recullen com a expressió de la fe catòlica. El fidel pot atansar-se a tota aquesta riquesa de la tradició litúrgica i resar amb les pregàries que, com perles precioses, l'Església ha anat seleccionant per a una millor expressió de la fe.

El Concili Vaticà II ens recorda que el prevere celebrant no pot afegir ni treure res al que està establert als llibres litúrgics. El que diu el Missal és normatiu i no pot ser objecte de modificacions. Atenent la riquesa i l'elaboració progressiva dels textos que s'hi inclouen, queda clar que es tracta d'un text que cal pronunciar i pregar amb veneració. El llibre físic del Missal, en la seva edició bellament editada, no pot substituir-se per fotocòpies o per la versió digital en un iPad. El llibre, en la seva relació amb la Paraula, té una importància cabdal en el simbolisme litúrgic.

El papa Benet XVI ens recorda que la celebració de l'Eucaristia no consisteix en novetats simpàtiques o originals. Més aviat es tracta d'un ritual solemne, que, repetició rere repetició, ens va endinsant en el misteri que preguem per tal que aquest configuri tota la nostra vida. La fidelitat a l'Església passa també per la fidelitat als llibres litúrgics.

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

15
Vida eclesial

24
Rutes espirituals

28
Carta dominical

30
Bíblia

32
Litúrgia

34
Espai lectors

36
Cultura

46
Agenda

47
Des del carrer

Les grans fites arquitectòniques de la Tortosa episcopal (i V)

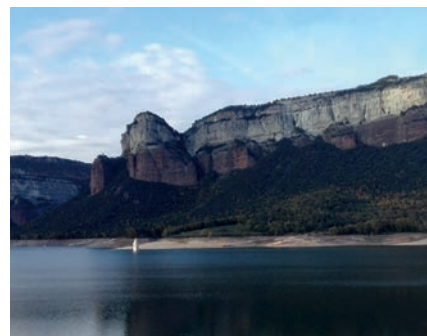

PÀGINA 24-27

36
Sortida d'Egipte. Entrada a Canaan.
Segons el llibre de l'Èxode

Esglésies troglodítiques a Catalunya

PÀGINA 18

El Líban i els jesuïtes

PÀGINA 22

47 Ariadna Solé,
coordinadora
en funcions
de l'OAR

La setmana en tuits

GEORGINA BELLES
@BELLES_GG

Youtuber catòlica

Ser una mare és més important que qualsevol professió. Una mestra es pot substituir. Una oficinista o una fornera també són substituïbles. Una mare no. M'és impossible imaginar-me la meua vida sense la meua mare o les meues àvies

TERESA ROSELL
@TERESA_ROSELL

Advocada

Si em demanessin una de les poques coses que crec que he fet bé és tenir al costat qui em diu les veritats. Veig que no s'estila. Hi ha qui sempre s'envolta de pilotes i aduldors. I així estem. No només al twitter hi ha bombolles

SILVIO JOSÉ BÁEZ
@SILVIOJBAEZ

Bisbe auxiliar de l'arxidiòcesi

de Managua, Nicaragua

Condemno la covarda i vil persecució de la dictadura de Nicaragua contra l'Església catòlica. L'Església d'arreu del món ha d'adreçar l'esguard al meu país. Necessitem la pregària, la proximitat i la denúncia de tota l'Església. Us prego de tot cor: ¡No ens abandoneu!

JAUME FLAQUER
@J_FLAQUER

Professor de Diàleg interreligiós

i islam a la Facultat de Teologia

de Granada (Universitat Loiola)

L'imam de la Gran Mesquita de París, vinculat a Algèria, condemna l'atemptat contra Rushdie tot dient: «No, vós no sou un enemic de l'islam... Continueu escrivint...»

RàdioEstel

106.6 FM

Comarques de Barcelona: Barcelonès, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Anoia, Alt Penedès, Selva i Maresme

93.7 FM

Catalunya central: Bages, Osona, Solsonès, Berguedà, Segarra, Anoia, Conca de Barberà, Alt Camp i Vallès Occidental

100.6 FM

Comarques de Tarragona: Alt Camp, Conca de Barberà, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Garrigues, Priorat, Ribera d'Ebre i Garraf

103.4 FM

Comarques de Girona: Alt Empordà, Pla de l'Estany, Garrotxa, Gironès, Baix Empordà, Osona i Selva

90.1 FM

Tortosa: Baix Camp, Priorat, Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià

96.8 FM

El Garraf: Garraf i Baix Penedès

98.4 FM

Vic: Osona

91.5 FM

Lleida

104.4 FM

La Cerdanya

105.0 FM

La Seu d'Urgell - Terres de Ponent: Urgell, Pla d'Urgell, Alt Urgell, Noguera i Segarra

106.0 FM

Era Val d'Aran

107.5 FM

Principat d'Andorra

Zoom

CARME MUNTÉ

Ajuntament de Barcelona

Barcelona i Cambrils han commemorat el cinquè aniversari dels atemptats terroristes del 17 i 18 d'agost del 2017 en què van morir 16 persones i un centenar més van quedar ferides. Ho han fet amb un homenatge a les víctimes i les seves famílies, i als cossos de seguretat i emergències. En el marc de la commemoració, les víctimes han demanat major atenció per part de les administracions.

L'efemèride de la setmana

30 d'agost del 1910: neix a Lleida el metge i poeta Màrius Torres.

PUNT DE VISTA

JOAN BUSCÀ I AMBRÓS

Economista

Hauria pogut ser, però no va ser

Portem més de 100 dies de conflicte per la invasió de Rússia a Ucraïna. Més de 5 milions de refugiats. Més de 30.000 morts. A aquestes alçades, ningú no ha donat un perquè de l'origen d'aquest conflicte. El present i futur són incerts. Especular amb solucions i terminis del conflicte és impossible. Hem de llegir el passat (història), on podem trobar informació que ens pugui aportar alguna resposta amb un perquè del conflicte.

El setembre del 1991 l'URSS (Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques) reconeix la independència de dotze repúbliques soviètiques. El 8 de desembre del 1991, Mikhaïl Gorbtxov proclama la dissolució de l'imperi soviètic de l'URSS, de manera que Rússia queda com una sola república soviètica.

Després de la Segona Guerra Mundial (1945), l'URSS es va convertir en un poder indiscutible a escala continental i global per la seva superioritat demogràfica i militar. Poc després, començaria la guerra freda, amb un afany de verbalitzar l'hegemonia militar mundial enfront dels Estats Units. L'immobilisme polític i l'absència de reformes van portar l'URSS a una escalada politicomilitar desenfrenada envers els Estats Units. El resultat: el 1989, la crisi econòmica de Rússia va ser devastadora. El 1991 l'URSS posa fi al Pacte de Varsòvia amb la dissolució dels òrgans de gestió, activitats i compra d'arsenal militar envers els seus països aliats.

Rússia, geogràficament, forma part del continent europeu. Els seus ciutadans se senten europeus.

La majoria de les relacions econòmiques i comercials de Rússia són amb Europa, no amb l'Àsia. Era el moment que Europa convidés Rússia a formar part de la Comunitat Europea? Els Estats Units no veien amb bons ulls aquesta opció i per això es van afanyar a incorporar països europeus a l'estructura de l'OTAN, apropant així la seva influència a les fronteres de Rússia. Amb aquesta hipòtesi, tal volta ara no tindríem conflicte. Hauria pogut ser, però no va ser.

Rússia, geogràficament, forma part del continent europeu

MAR PÉREZ

Teòloga biblista

LA SAL DE LA TERRA

«L'altre Déu» (segona part: l'amenaça)

El pas del plany a l'amenaça comporta aprendre a viure sense certes ni seguretats. Déu no fa res per treure'ns del pou del dolor i la desesperança, i la pietat no protegeix de res. Hi ha els qui creuen que el seu dolor té sentit perquè participen del martiri de Crist, però jo no puc ni pensar que Déu em pugui fer patir; d'altres parlen del patiment del just, però de Just només ho és Jesús de Natzaret. Per això, solament es pot acceptar que l'amenaça de l'atzar plana, ens agradi o no, sobre les nostres vides.

A més, l'amenaça no només recol·loca els valors existencials, sinó que provoca terratrèmols en les amistats, moltes de les quals queden tocades per sempre. Incorporar l'amenaça a la pròpia vida és un perill per a molta gent que no suporta

la inseguretat, o que s'aferren a un sistema retributiu que garanteixi la seva felicitat. Són com els amics de Job, aquells que quan els comences a explicar els efectes secundaris de la quimioteràpia canvien de tema, quan els parles amb un fil de veu de la teva fragilitat li treuen foc per sufocar la seva por; són els qui no s'adonen del teu aspecte i intenten fer-te creure que no estàs tan malament; són els qui s'allunyen perquè els produeixes pànic només d'imaginar-te, perquè temen el contagi de l'amenaça. Hem d'intentar mirar-los amb tendresa més que veure'n les

Déu no és un amulet
que ens protegeix
de la malaltia

febleses. Però també és cert que només els amics veritables són els que saben suportar la presència tangible del dolor i la desgràcia al nostre costat sense fugir i en silenci, són els que saben passar per damunt de les seves pors per abraçar-nos enmig de l'horror, fent seu el nostre dolor.

L'amenaça rosega constantment l'ànima i l'enfonsa en la més terrible de les solituds. És com la lepra que va fent malbé a poc a poc el cos: ja no es pot comptar amb Déu com a guardià dels nostres mals; Déu no és un amulet que ens protegeix de la malaltia, el dolor o la mort. Cal incorporar també que no es tracta d'una injustícia, perquè si no, Déu seria com diu l'autora: un malvat llop sàdic contra el qual, i amb raó, Job intenta un judici.

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Tots hi som convidats

Jesús és un observador incansable de la realitat del seu temps i de les seves observacions i comentaris podem treure claus fonamentals per comprendre què vol Déu de nosaltres i de la humanitat per estendre el Regne. Un bon exemple el trobem a l'evangeli d'avui.

L'evangelista Lluc ens situa en un banquet organitzat per un fariseu, membre d'un grup religiós jueu que era conegut perquè complia estrictament la Llei de Moisès. Un dels convidats és Jesús, que aprofita l'ocasió per oferir algunes reflexions.

En aquest banquet entren en joc molts elements, s'hi projecten actituds i comportaments sorprenents als ulls de Jesús. Els convidats, quan entren a la sala, ocupen sempre els primers llocs, comportament que Jesús els retreu amb vehemència. Per al Senyor, la invitació a un banquet és similar a la invitació al Regne de Déu. Si volem entrar al seu Regne hem de ser humils. Ser humil implica conèixer-nos, acceptar-nos tal com som i reconèixer la nostra fragilitat. Jesús ens diu que si volem ser grans, hem d'aprendre a ser petits.

La humilitat també és el camí per deixar-se estimar per Déu. Si reconeixem que necessitem l'amor de Déu, el seu amor entrarà en nosaltres i ens ajudarà a suportar la vida amb alegria. Jesús mateix ens ho proposa a l'Evangeli: «Veni a mi tots els qui esteu cansats i afeixugats, i jo us faré reposar. [...] que

soc mansuet i humil de cor, i la vostra ànima trobarà repòs» (Mt 11,29).

A Jesús també el sorprèn que al banquet només hi hagi convidats rics, personatges importants i opulents que algun dia poden tornar la invitació al seu amfitrió. Tots ells organitzen convits i es conviden els uns als altres. Tot i això, per a Jesús el Regne de Déu consisteix en un gran banquet al qual tothom està convidat. Vivim en una societat en què gairebé res és gratis, en què poques persones consideren que és millor donar que rebre. La veritable grandesa consisteix a estimar Déu i els nostres germans sense esperar res a canvi. Només serem feliços si compartim amb els altres els dons que hem rebut de Déu.

En aquest sentit, el Senyor ens recomana que, quan organitzem un convit, convidem també aquells que no poden correspondre a la invitació. Són els «pobres, invàlids, coixos i cecs» (Lc 14,13). I és que, per a Jesús, al Regne de Déu les persones més vulnerables han de tenir un lloc preferent. Els pobres són, tal com ens diu el papa Francesc, «els porters del cel». No passem de llarg davant d'aquells que ens necessiten, compartim amb ells el nostre amor solidari.

Benvolguts germans i germanes, que Déu ens ajudi a reconèixer la nostra petitesa i la grandesa del seu amor. Que Jesús ens ajudi a construir comunitats que obrin les portes a tothom, especialment a aquells que la societat margina.

Nova edició del Missal Romà en català

**És previst que entri en vigor
el primer diumenge d'Advent**

Els preves Xavier Pagès i Bruno Bérchez durant una celebració eucarística a la parròquia de la Mare de Déu de la Medalla Miraculosa de Barcelona.

El Missal Romà és un llibre destinat a la celebració de l'Eucaristia, segons les normes vigents de l'Església Catòlica Romana

Aprofitant la propera publicació de la tercera edició del Missal Romà en llengua catalana us invitem a reflexionar sobre què és i què significa el Missal per a la vida litúrgica de l'Església. Ens hi pot ajudar la lectura dels punts següents:

1. Què és un Missal?

El Missal Romà és un llibre destinat a la celebració de l'Eucaristia, segons les normes vigents de l'Església Catòlica Romana.

2. Per què es diu «Romà»?

Es diu que el Missal és Romà perquè és per a l'ús de l'Església Catòlica Romana i inclou els textos i les normes vigents de la celebració segons el Ritu Romà llatí.

3. Què inclou?

Conté els textos de pregària per a la celebració de la missa, tant dels diumenges com per a tots els dies de l'any. S'organitza en diverses parts, segons l'estructura de l'any litúrgic i les festes cristianes (Advent, Nadal, Quaresma, Setmana Santa i Pasqua, Temps de durant l'any), així com els diferents moments de la celebració de la missa.

4. Per a què serveix?

Per a cada dia s'ofereix un conjunt de textos que permeten a tota l'assemblea, a l'uníson amb totes les comunitats de l'Església universal, compartir la mateixa pregària i lloança.

5. Qui l'utilitza?

El text està destinat principalment als ministres ordenats, bisbes i sacerdots que presideixen la missa. També és utilitzat per diversos ministres (diàques, músics i cantors o fidels laics) per assegurar la seva missió litúrgica al servei de la celebració de la missa.

6. Qui el va escriure?

És el fruit de la vida litúrgica de l'Església que, des dels seus inicis, ha expressat la seva pregària i la seva fe a través de paraules, cants, gestos i oracions. A poc a poc van anar apareixent textos per tal de preservar la seva memòria i riquesa, però també per assegurar la comunió entre tots els cristians del món. La versió inicial del Missal Romà, segons les directrius de la constitució sobre la Litúrgia *Sacrosanctum concilium* del Vaticà II, es va publicar en llatí, el 3 d'abril de 1969, segons la constitu-

ció apostòlica *Missale Romanum* del papa sant Pau VI. La seguiren dues edicions més, del 1975 i del 2002. És aquesta última, designada com a *editio tertia typica* (3a edició típica), que està vigent avui a l'Església Catòlica de Ritu Llatí i que ha estat editada novament.

7. És un nou missal?

No, simplement es tracta d'una nova edició renovada del Missal Romà continguda en un llibre nou. De fet, les novetats més notables es deuen a l'esforç constant de l'Església per fer evolucionar el llenguatge de la seva pregària, ajustant els gestos i les fórmules, per ajudar a la participació de tots.

8. Què hi ha de nou?

L'edició d'aquest Missal destaca, entre d'altres, certs aspectes:

- una revisió de les traduccions de les oracions, dels prefacs i dels diàlegs rituals: donada l'evolució de la llengua i de la sensibilitat dels fidels, calia revisar les traduccions dels textos llatins tot ajustant-les més particularment al text original.
- l'explicitació, en el credo de Nicea-Constantinoble, dels termes que assenyalen les quatre notes principals de l'Església: una, santa, catòlica i apostòlica.
- la renovació de la fórmula per a la preparació dels dons en tirar una mica d'aigua al vi del calze per designar millor el significat d'aquest signe.
- la menció «i per molts» en la fórmula de la consagració per fer-la més fidel al text llatí.
- la inclusió de molts textos nous corresponents a totes les solemnitats, festes i memòries introduïdes, a dia d'avui, en el Calendari litúrgic.

9. Per què fer una revisió de la traducció?

Com que qualsevol llengua evoluciona al llarg del temps, semblava necessari revisar la traducció feta l'any 1975. La promulgació d'una nova edició del Missal Romà (3a) va oferir la possibilitat de fer una nova adaptació a la nostra llengua.

10. Quant temps ha durat el treball de preparació i revisió?

El treball de revisió va començar a partir de la nova edició del *Missale Romanum* l'any 2000. L'han dut a

terme diversos experts sota la direcció dels delegats diocesans de Litúrgia, que formen la Comissió Interdiocesana de Litúrgia, presidida per l'arquebisbe Joan Enric Vives, que n'és el responsable.

Aquesta Comissió té encomanada la tasca de preparar les traduccions de les edicions típiques dels llibres litúrgics i de tots els altres textos litúrgics del Ritu Romà en llengua catalana, i proposar-les a la Conferència Episcopal Tarraconense. Són oficials un cop han rebut l'aprovació de la Conferència Episcopal Espanyola i la *confirmatio* de la Santa Seu.

11. Com es va fer el treball de revisió?

Per revisar la traducció catalana del Missal Romà, la Conferèn-

Pregària de laudes, el 19 de juliol, en el marc de la darrera reunió de la Conferència Episcopal Tarraconense a Salardú.

La promulgació d'una nova edició del Missal Romà (3a) va oferir la possibilitat de fer una nova adaptació a la nostra llengua

El treball de revisió l'han dut a terme diversos experts sota la direcció dels delegats diocesans de Litúrgia, que formen la Comissió Interdiocesana de Litúrgia

cia Episcopal Tarraconense ho va encarregar a la Comissió Interdiocesana de Litúrgia. Aquesta va constituir una petita Comissió de Revisió que, a més de consultar diversos experts, va dur a terme aquesta revisió, que va culminar en l'edició d'un Exemplar de Treball que va ser lliurat a tots els bisbes de la Tarraconense per tal que expressessin les seves opinions.

Posteriorment, recollides les diverses opinions, es van incorporar les esmenes i la mateixa Comissió Interdiocesana va revisar tot el treball, que finalment fou presentat a la Conferència Episcopal Tarraconense, el juliol del 2018.

Un cop aprovat pels bisbes catalans, va ser tramès a la Conferència Episcopal Espanyola, que hi va donar el vistiplau. I finalment el març del 2020 fou presentat a la Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments que amb un decret del 22 de febrer del 2022 va donar-hi la *confirmatio*.

12. Com era la feina?

Teníem el text oficial aprovat del primer Missal Romà en català de l'any 1974. Teníem també la primera revisió d'aquest text en la reedició del Missal de l'any 1990. A més, en publicar-se la tercera edició del *Missale Romanum* es va fer l'esforç d'editar un Suplement o Apèndix que va ser aprovat l'any 2005.

Aquest és el procediment seguit:

- es llegeix primer el text llatí del *Missale Romanum*, després la traducció literal i finalment la traducció catalana en ús.
- després es compara aquest darrer amb l'original llatí. Si diu més que el llatí, es poda. Si ha omès elements del text llatí, els hi afegim. Examinem principalment la qualitat d'aquesta traducció sobre la qual ens fem dues preguntes:
 - És fidel? Expressa el significat d'una manera justa?
 - Utilitza un vocabulari i una sintaxi actual, però prou clars i accessibles als fidels? Cal pensar, no en els filòlegs, sinó en els que participen a les misses. Tot s'ha de formular amb un estil senzill, fluid, apte per ser cantat, i sobretot per resar.

13. Qui ho va decidir?

El Missal romà en català que està a punt de sortir és la traducció de la 3a edició típica esmenada (2008). Aquest acurat treball interdisciplinari de traducció ha durat diversos anys, sota la responsabilitat de la Comissió Interdiocesana de Litúrgia de la Conferència Episcopal Tarraconense.

Després ha estat objecte de l'examen de la Conferència Episcopal Espanyola i finalment de la confirmació per part de la Congregació del Culte Diví donada el 22 de febrer del 2022.

14. Quin és el paper de les autoritats romanes en el procés de traducció?

La instrucció *Liturgiam authenticam*, publicada el 20 de març del 2001, tot i subratllar l'èxit de la renovació litúrgica promoguda pel Concili Vaticà II, convidava a la represa dels treballs de traducció de llibres litúrgics, inclòs el Missal Romà. Un *motu proprio* del papa Francesc, *Magnum principium*, va modificar lleugerament les disposicions de la instrucció *Liturgiam authenticam* donant tres principis de fidelitat al text de l'*Editio typica*:

- Fidelitat al text original
- Fidelitat a la llengua en què es tradueix
- Fidelitat a la comprensió del text sol·licitat pels destinataris

Correspon a les conferències episcopals harmonitzar aquestes tres lleialtats per respondre a la voluntat del Sant Pare que demana que es tingui cura de «la utilitat i el bé dels fidels» perquè «el sentit del text sigui ple i completament fidel al text original i que els llibres litúrgics traduïts, fins i tot després de les adaptacions, reflecteixin sempre la unitat del ritu romà» (*Magnum principium*). Acabada l'obra, la Congregació per al Culte Diví atorga la *confirmatio*, «confirmació» prèvia a la publicació d'aquesta nova edició del Missal Romà.

15. Podem rebutjar aquest llibre? És per a tothom?

El Missal Romà està destinat a totes les esglésies locals, que constitueixen l'Església universal. És vinculant per a tothom des del moment en què es posa en ús per a cada país, en principi, entre no-

saltres a partir del I diumenge d'Advent del 2022.

16. Quan i com el rebran les diòcesis?

El text de la nova edició del Missal Romà es posa a disposició de tothom. Totes les diòcesis començaran a utilitzar-lo al mateix temps. Cada diòcesi està convidada a organitzar reunions i sessions de formació per tal que tothom es familiaritzi i se senti seu el contingut del Missal Romà.

És vinculant
per a tothom des del
moment en què es posa
en ús per a cada país,
en principi,
entre nosaltres a partir
del I diumenge
d'Advent de 2022

Mn. Jean Marie Vianney celebrant l'Eucaristia a l'església de Sant Andreu de Maians, al municipi de Castellfollit del Boix (Bages), del bisbat de Vic.

Canvis més significatius

1. El text del CREDO: Des d'ara, direm: «I en l'Església, que és una, santa, catòlica i apostòlica»
2. Seguint les indicacions de la Congregació del Culte, en la majoria dels casos, tret d'algunes excepcions, s'ha prescindit dels cognoms dels sants i dels numerals dels papes.
S'ha deixat, per exemple: Dia 24 d'octubre, Sant Antoni Maria **Claret**
S'ha omès, per exemple: Dia 21 d'agost Sant Pius X, papa. A la Col·lecta es diu: Oh Déu, vós vau omplir **sant Pius, papa...**
3. Cada vegada que surt l'expressió: «Et Verbum caro factum est», s'ha optat per traduir: «El qui és la Paraula es va fer home»
4. A les intercessions de les pregàries eucarístiques es fa sempre menció del Diumenge: «i convocada aquí el **diumenge**, dia en què Crist ha vençut la mort i ens ha fet participar de la seva vida immortal»
5. S'han mantingut les Pregàries eucarístiques per a misses amb infants que han estat suprimides de la tercera edició llatina «*emmendata*»
6. Al posar l'aigua al vi, en el moment de la presentació de les ofrenes, per tal que aparegui més clar el caràcter simbòlic d'aquest gest, a partir d'ara es dirà: «Que aquesta aigua i aquest vi siguin el signe de la nostra participació en la naturalesa divina d'aquell que es dignà compartir la nostra condició humana»
7. S'han afegit els textos propis d'algunes solemnitats. Per exemple:
21 de gener: Sants Fructuós, Auguri i Eulogi
9 de setembre: Mare de Déu del Claustre
25 de setembre: Mare de Déu de Misericòrdia
2 d'octubre: Mare de Déu de l'Acadèmia
8. S'han afegit els textos de les celebracions pròpies de València, de Sant Vicenç Ferrer i de la Mare de Déu dels Desemparats. Sant Vicenç Ferrer: 5 d'abril: A Tortosa, al territori del Regne de València: Festa, el dilluns després del II diumenge de Pasqua. La Mare de Déu dels Desemparats: A Tortosa, al territori del Regne de València: Festa, el dissabte abans del segon diumenge de maig.
9. S'ha seguit escrupolosament el **Calendari litúrgic** ja aprovat en l'edició 2a de la Litúrgia de les Hores i s'ha tingut cura, també, de posar totes les memòries lliures i obligatòries tal com va quedar fixat el calendari en la nova Litúrgia de les Hores, ja aprovada.
10. S'han indicat tots els sants Patrons de les ciutats. S'hi han afegit els textos propis. I també les indicacions rubricals sobre el Glòria, el Credo i la Benedicció solemne.
11. La festa de la Dedicació de la Catedral de cada diòcesi ha estat assenyalada sempre com a **Dedicació de l'Església Catedral**
12. La Missa titulada: «Al començament de l'any civil» ara diu també: «o del curs escolar»
13. Els textos musicats que canta el President s'han deixat tots en apèndixs com ja era fins ara. Tots els prefacs han estat musicats
14. S'han afegit les memòries dels sants canonitzats recentment o introduïdes darrerament al Calendari Romà.
Per exemple:
Dilluns després de Pentecosta: BENAURADA VERGE MARIA, MARE DE L'ESGLÉSIA
27 febrer: SANT GREGORI DE NAREK, ABAT I DOCTOR DE L'ESGLÉSIA
29 maig: SANT PAU VI, PAPA
29 juliol: SANTS MARTA, MARIA I LLÀTZER
17 setembre: SANTA HILDEGARDA DE BINGEN, VERGE I DOCTORA DE L'ESGLÉSIA
8 octubre: SANTA FAUSTINA KOWALSKA, VERGE
11 octubre: SANT JOAN XXIII, PAPA
9 desembre: SANT JOAN DÍDAC CUAUHTLATZIM
10 desembre: MARE DE DÉU DE LORETO
12 desembre: MARE DE DÉU DE GUADALUPE

SABER ESCOLTAR

Comiat

Avui escric un article de comiat. El setmanari *Catalunya Cristiana* emprèn una nova ruta. Els assumptes humans demanen renovació, encara que, segons una dita de l'anglès Chesterton, moltes coses actuals estan contingudes en llibres vells. El que els homes portem entre mans queda sotmès a adaptacions.

M'acomio com a col·laborador d'aquest setmanari, en el qual he tingut el goig d'escriure. A mi m'ha agradat sempre poder dir el que penso. Des de jovenet, l'escriptura m'ha perseguit com un magnetisme. M'hi he hagut d'esmerçar molt per sentir-me'n bastant satisfet.

Sempre he cercat que els articles tinguessin un lligam humà-cristià. Penso que la fe cristiana confereix un plus d'humanitat notable, llàsti-

ma que molts no se n'adonin. Viurien amb un cor més alegre i s'adonarien que la fe i el món són un jardí de flors. No podem anar caminant com qui s'arrossega, sinó com qui camina en un dia clar per la muntanya acompanyat del sol i dels ocells.

Vull fer camí obert, però em costa dir adeu com a col·laborador de *Catalunya Cristiana*. Els dijous, dia que solia escriure, potser serà menys dijous i perdrà una mica de color. Sí, me'n vaig perquè m'ho han dit per internet i marxo sense replicar. Però marxo amb nostàlgia. És humà. Tanmateix, he volgut sempre anunciar Jesús i la seva Església. Marxo amb el ressò de la melodia teresiana: «Soc fill de l'Església.»

Als lectors que m'han suportat, només els demano que preguin per

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

mi. El predicador també ha de viure el que proclama. Els demano perdó per les possibles incorreccions pastorals i teològiques. Els asseguro que he escrit per a ells amb tota la meua bona voluntat.

Acabo amb una petita propaganda: l'editorial del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, amb molta benevolència, m'ha editat el llibre *La fe humanitza*. No posaré on es troba, perquè deu estar a totes les llibreries religioses o al mateix Centre de Pastoral (Edifici del Seminari, Diputació, 231).

El predicador també ha de viure el que proclama

P-J YNARAJA

Sacerdot del Montanyà
ynaraja@gmail.com

Als meus amics franciscans de la Custòdia els dic que vinguin a la «petita Terra Santa». Al l'Àrea del llac de Galilea es conserven les ruïnes arqueològiques de Magdala, aquí hom hi troba l'esperit de l'apòstol dels apòstols. Es tracta del Massif de la Sainte-Baume, d'uns 10 quilòmetres, cobert d'un bosc meravellós on destaca la Santa Gruta en la qual, segons la tradició, la Magdalena hi va passar 30 anys de pregària, imitant els 30 anys de Jesús a Natzaret. Arribada l'hora de la mort, sota el pla on vivia Saint-Maximin, un dels 72 deixebles del Senyor, va rebre sepultura i, a la que avui és basílica, s'hi conserva la tomba.

Les tradicions-llegendes són precioses mostres de la fe d'una comunitat. Ningú no s'atrevirà a

A PROPÒSIT DE...

La Sainte-Baume (4)

imaginar que avui dia, entre nosaltres, es pugui engendrar una llegenda cristiana.

Per arribar a la Santa Gruta cal pujar-hi a peu, mitja hora per un sender, o tres quarts d'hora pel camí dels 13 reis de França que hi van peregrinar.

El recinte convida a la pregària. Dono fe que s'hi respira devoció. He tingut experiència també de l'esperit pietós, amabilitat i gentilesa dels que s'han creuat amb mi pel camí. M'agradaria disposar de prou espai per explicar anècdotes. Tan

**Durant 25 anys
he compartit les meves
inquietuds amb tots
vosaltres**

a prop que és aquest santuari, és una llàstima que, generalment, es desconeixi. També és apte per al turisme religiós. A l'hostatgeria, a més de l'estada, es pot compartir la pregària litúrgica, el Rosari i l'exposició del Santíssim.

Perpinyà amb l'Espina de la corona del Senyor i la imatge del Devot Crist. Aigües Mortes i sant Lluís rei, juntament amb les Santes-Maries-de-la-Mer, lloc del qual ja vaig escriure, complementen aquesta possible peregrinació o el retir espiritual.

Amb aquest escrit acabo la meua col·laboració en el setmanari. Durant 25 anys he compartit les meves inquietuds, les d'un vell, ara de 89 anys, contagiats de la joventut eterna del Déu de la nostra fe.

Qui em vulgui seguir, ho podrà fer pels espais virtuals d'internet.

Vida eclesial

Aquesta setmana
Ajuda a l'Església Necessitada
ens informa de la persecució
religiosa a Nicaragua
i reflexionem sobre el temps
d'estiu amb Vida Creixent

Temps de contemplació

Des del silenci de la nit, torno a escoltar allò que he fet i com ho he fet. Sembla com si el resultat de les coses empetitís i augmentés, en canvi, el seu sentit més profund. I llavors em pregunto: he estimat?, he escoltat?, he contemplat...? he viscut o només he fet? El mateix activisme, esdevé el sentit de la meva vida? I torna el silenci i hem d'adonar-nos que això no és una cursa a guanyar o perdre, això és una crida amorosa que em diu que viure és la realitat més feble i més gran per descobrir el do de Déu.

Rosa Deulofeu
Serventa de Déu

Esglésies troglodítiques a Catalunya

JOAN PALLARÈS-PERSONAT
Historiador

Des que el món és món, l'home ha utilitzat les coves per aixopugar-se, com a habitatge, i també com a lloc de culte. Alguns abrics amb pintures rupestres no eren més que antics santuaris i el cristianisme, des dels seus inicis, ha tingut santuaris subterranis.

A Catalunya, catalogats per Genar Aymamí, la xifra total d'esglésies, capelles, ermites, ermitoris, santuaris i coves amb devoció popular és de 173. Algunes, sobretot els simples ermitoris o capelletes, en molts casos ja no s'utilitzen; d'altres són veritables esplugues que han encabit un temple. Dissortadament algunes, sobretot en zones despoblades, han acabat enrunades pel pas del temps. A vegades la cova ha estat el punt d'una troballa mariana i al final, a la seva proximitat, s'ha acabat construint un gran santuari.

Santa Cova de Montserrat, on va aparèixer la Mare de Déu.

Potser la primera que la gent recorda és la Santa Cova, a Montserrat, indret on va aparèixer la Mare de Déu, però també hi ha una Cova de la Mare de Déu a santuaris com Queralt, Núria, la Fontcalda, Bruguers...

També tot sovint pensem en l'església de Sant Miquel del Fai, l'única amb campanar subterrani a Catalunya. Esmentada ja l'any 997, amb el seu monestir, encapçala una llarga llista d'esglésies troglodítiques de tot el país: el santuari de Salgar, en una gran balma al costat del riu Segre a Cubells; Sant Pau al barranc de Berrús, a la Terra Alta; els ermitoris de Sant Magí de Brufaganya, la Mare de Déu del Solà o d'Espills, a Tremp; l'Abellera a Prades, en un gran balmat, com Sant Gregori a Falset, el Remei de Flix, Pietat a Ulldes, Sant Segimon al Montseny.

Cal fer un esment especial al santuari de la Mare de Déu de la Balma, a Sorita, a la comarca dels Ports, bisbat de Tortosa, església i santuari subterrani, amb hostatgeria i un gran atractiu fins i tot fora de la comarca, cuidat pels seus ermitans i amb un aplec de renom el 8 de setembre.

Hem esmentat ermitans, un nom que com a topònim de la Cova dels Ermitans el trobem sovint i recorda ocupacions aixoplucs de penitents, com passa a Montserrat, amb un bon nombre de cavitats que han hostatjat anacoretes, com al Montsant, Prades o d'altres muntanyes.

A vegades una cova està dedicada a un sant o santa, com la de Santa Llúcia, a la Bisbal de Falset, que serví d'hospital durant la batalla de l'Ebre, o Sant Gil a Núria, on diuen que vivia el sant. Són cavitats amb belles i pietoses llegendes, fins i tot tenen o han tingut un petit altar o una imatge venerada. 173 fenòmens troglodítics amb vinculació devocional catalogats a Catalunya no és una quantitat petita, és un patrimoni important sovint massa ignorat.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

Tornada al col·le

L'agost s'acaba i, amb ell, s'acaba el temps de descans, mandra i desconexió del qual els més afortunats gaudim a l'estiu. És el temut final de vacances. El setembre s'apropa, amenaçant amb la seva invasió d'anuncis de col·leccions i la seva llista de bons propòsits. M'animaré a proposar que aprofitem els pocs dies que queden d'agost per reflexionar sobre com voldrem viure el curs que comença.

Sens dubte, ha estat un estiu dur, amb més incendis del normal, amb unes temperatures que ens recorden que l'escalfament global no és una distopia, amb milers de migrants arribant a Europa per fugir de la guerra i la precarietat, i amb l'amenaça que el setembre encara sigui pitjor. Podem ser signe d'esperança per al curs que comença? Quina nova mirada podem portar a la nostra quotidianitat per fer-la més curosa i tendra amb la creació, inclosa tota la humanitat?

Encara queden forats en blanc a les agendes... què podem fer amb ells? Valen propostes senzilles com prendre'ns seriosament el reciclatge, repensar la compra familiar per fer-la més local o més ecològica, o també altres de més compromeses com planificar un nou voluntariat o destinar temps a tenir cura els uns dels altres.

Francesc diu a la *Laudato Si* que «no és possible pensar en un futur millor sense pensar en la crisi de l'ambient i en els patiments dels exclosos». I ens anima dient que «la humanitat encara posseeix la capacitat de col·laborar per construir la nostra casa comuna». Un bon repte per a aquesta tornada al col·le.

UN NOU LLINDAR

La veritat del servei humil

Quan es viu obsessionat per l'escalada sense mesura, no hi caben les posicions humils. Tot ha de ser extraordinari, arrogant, superlatiu, impactant, i ha de formar part de l'embull que ens muntem per viure de la «figura» que espera l'aplaudiment. Ferits per l'orgull, ens costa donar un altre to a l'activitat humana. Ser el primer, guanyar-ho tot a qual-sevol preu, arraconar al voral tot aquell que impedeix el nostre «ascens», constitueix l'afirmació que realment promet. Pensem, per exemple, en el ridícul que podem arribar a fer, com insinua Jesús a l'Evangeli, quan pretenem el capdamunt de l'escalafó i acaparar els primers llocs en tot. Que lluny de l'Evangeli!

Perquè, segons ell, la veritat sempre serà de part dels humils. Aquesta és la conclusió en boca de Jesús: «Tothom que s'enalteix serà humiliat, però el qui s'humilia serà enaltit» (Lc 14,11). És en les relacions humanes quotidianes on realment es cuinen les intencions més espontànies del cor. Hem de tenir present, com indica el pensament social de l'Església, que entre els àmbits del compromís social dels fidels laics emergeix, per sobre de tot, el servei a la persona humana, la promoció de la seva dignitat.

La resposta només la pot donar un cor humil, convertit al Senyor, i obert amb senzillesa als altres. Estiguem atents a aquestes paraules: «Fill meu, sigues modest en tot el que facis, i et veuràs més estimat que el qui dona esplèndidament. Com més important ets, més humil has de ser, i Déu et concedirà el seu favor. Déu, que és veritablement poderós, revela els seus secrets als humils» (Sir 3,17-20). Fixant-nos en Maria, podem descobrir amb qui compta Déu a l'hora de realitzar els seus plans.

Nicaragua, al capdavant de la persecució religiosa a Llatinoamèrica

Un estudi recull uns 200 atacs contra l'Església en quatre anys

JOSUÉ VILLALÓN

Ajuda a l'Església Necessitada

En menys de quatre anys, l'Església catòlica a Nicaragua ha patit uns 200 atacs i profanacions, inclòs un incendi a la catedral de Managua, així com persecució del clergat sota el règim de Daniel Ortega. Així ho afirma l'informe d'investigació *Nicaragua: Església perseguida? (2018-2022)* de Martha Patricia Molina Montenegro, integrant de l'Observatori Pro Transparència i Anticorrupció.

L'informe, enviat a la fundació pontifícia Ajuda a l'Església Necessitada (ACN), va ser publicat al maig i no inclou la sèrie d'atacs que s'han donat al país a partir del mes de juny, com l'assetjament a Mons. Rolando Álvarez, bisbe de la diòcesi de Matagalpa (al tancament d'aquesta edició portava dues setmanes segrestat a la Casa Rectoral juntament amb cinc sacerdots i cinc laics), el tancament de canals catòlics o l'expulsió de les Missioneres de la Caritat, congregació fundada per la Mare Teresa de Calcuta.

L'estudi, a més, calcula que les xifres proporcionades estarien per sota del nombre real d'atacs. «Trobem casos en els quals els sacerdots cansats dels robatoris i profanacions van decidir denunciar-ne només l'últim. Altres han optat per fer silenci perquè no creuen en el sistema judicial», afirma l'estudi esmentat.

Les dades presentades assenyalen que el 37% de les hostilitats són agressions a sacerdots, bisbes, religioses, seminaristes, laics, que també inclouen expulsions del país i el 19% són profanacions a llocs i objectes sagrats i de culte. A més, es van donar altres casos (17%) d'assetjament, destrucció, cremes, bloquejos de serveis bàsics i invasions a la propietat privada, etc.

Tancament d'ONG i canals catòlics

Un dels més recents ha estat l'anunci per part del Ministeri de Governació de Nicaragua del tancament de 101 organitzacions no governamentals, que inclou l'Associació de les Missioneres de la Caritat, fundada per la mare Teresa de Calcuta. Les religioses es dediquen a atendre els més pobres i tenen un asil d'ancians, una llar d'infants per als fills de mares sense recursos i una llar per a joves abandonades o víctimes d'abusos.

A la llista hi ha cinc institucions catòliques més. Si l'Assemblea Nacional aprova la iniciativa, seran 758 les ONG declarades il·legals durant el Govern d'Ortega.

El dia 28 de juny l'empresa Telecable, per la qual s'emeten les imatges de TV Merced de la diòcesi de Matagalpa i Canal San José de la diòcesi d'Estelí, va eliminar tots dos canals de l'emissió. El 31 de maig ja havia estat tret de programa el Canal 51, canal catòlic operat per l'Església.

Mons. Rolando Álvarez, bisbe de Matagalpa, a la seu de Càritas de Sebaco, atacada i incendiada per seguidors de Daniel Ortega.

CARLOS AVILÉS
«Hi ha molts casos d'assetjament al clergat, com gravacions d'homilies, filtracions de persones a les catequesis de primera comunió, es revisen les homilies»

Motius de l'hostilitat

Les arrels de l'hostilitat per part del govern de Nicaragua es troben, segons l'informe, en el suport de l'Església catòlica a estudiants durant les manifestacions pacífiques dels nicaragüencs contra la corrupció i el nepotisme al país que ha existit a patir de l'abril del 2018. Els temples de l'Església van obrir les portes proporcionant espais de diàleg i promovent jornades de pregària, però també atenent els ferits i consolant els familiars de ciutadans assassinats o segrestats.

«Abans de l'abril del 2018, els atacs cap a l'Església eren esporàdics. Després d'aquesta data, les hostilitats es van incrementar i van pujar de to. El llenguatge ofensiu i amenaçant de la parella presidencial contra la jerarquia catòlica es va fer cada cop més evident i freqüent; i les accions d'algunes institucions públiques contra la feina caritativa de l'Església van augmentar», diu l'informe.

«Abús a la llibertat religiosa»

Carlos Avilés és vicari general de l'arxidiòcesi de Managua, capital del país, i ha denunciat en declaracions a ACN: «La situació de l'Església és reflex de la societat. Hi ha molts casos d'assetjament al clergat, com gravacions d'homilies, filtracions de persones en les catequesis de primera comunió, es revisen les homilies i és freqüent veure patrulles aparcades a les cantonades de les esglésies intimidant i fent fotos.» Preguntat sobre l'existència de diàleg amb el govern de Daniel Ortega, respon lamentant-se. «No hi ha diàleg. Aquest govern de manera vulgar no respon. El 2014 la Conferència Episcopal de Nicaragua va publicar un document propositiu mirant de resoldre els problemes nacionals, però el govern ni tan sols es va dignar a respondre-hi. Podem dir que hi ha canals de comunicació, per a alguna emergència, però no hi ha diàleg amb el govern.»

Les previsions és que la llibertat religiosa empitjori i, per tant, l'Església nicaragüenca continua la seva missió amb més dificultats.

El Líban i els jesuïtes

BÀRBARA VIRGIL

Facultat de Teologia de Catalunya

Un dels països on els jesuïtes formen part de la història i del perfil del lloc, feina feta dia a dia amb compromís i lligam, és el Líban. Els jesuïtes han configurat part de la cultura del Pròxim Orient des de Beirut, creant una universitat emblemàtica. Sempre ha estat una referència per a tots els cristians dels països de llengua àrab, especialment per la qualitat de les seves publicacions.

La Universitat de Sant Josep a Beirut va ser fundada l'any 1875, reuneix tretze facultats (ciències religioses, medicina, farmàcia, odontologia, ciències d'infermeria, enginyeria, dret i ciències polítiques, economia, administració i gestió, lletres i ciències humanes, ciències, ciències de l'educació i idiomes) i 18 instituts i escoles espe-

cialitzades adscrits a les diferents facultats.

L'ensenyament s'imparteix a Beirut o als campus regionals del nord del Líban a Trípoli, del sud del Líban a Saïda i Bekaa a Zahlé. La Universitat administra l'Hôtel-Dieu de France, un hospital universitari; estudiants, interns i residents també es beneficien de la docència clínica dels hospitals adscrits a la Facultat de Medicina o homologats per aquesta; la Universitat també administra un centre d'atenció dental, un centre de diagnòstic i atenció en logopèdia, un centre de diagnòstic i atenció de psicomotricitat i un centre d'atenció psicològica.

Tal com apareix al web, la missió de la Universitat gira al voltant de tres dimensions: la creació de nous coneixements (recerca), la transmissió d'aquests coneixements (ensenyament) i la col·locació d'aquests coneixements al servei de la societat (servei). La Universitat es posiciona com un establiment de llengua i cultura francòfona, que afavoreix la biculturalitat (francès i àrab) i el trilingüisme (francès, anglès i àrab).

Accessible a totes les classes socials i a totes les comunitats, al servei del país i de la regió, promou, en la docència i la investigació, qüestions de desenvolupament i justícia així com qüestions de sentit. La visió i la missió es construeixen al voltant de valors que combinen especialment la tradició pedagògica jesuïta, l'autonomia, la col·laboració, la participació, la llibertat de consciència, la independència política i el compromís social, tot al voltant d'una formació acadèmica, excel·lència professional i ètica complementada per una cultura autèntica basada en qüestions de sentit, al servei de l'avenç de les persones.

Els jesuïtes al Líban formen part de l'esperança de tota la població àrab i creen ponts de diàleg i pau. Són el tresor dels àrabs cristians del món i formadors d'un futur millor.

La Universitat de Sant Josep a Beirut va ser fundada l'any 1875.

Temps de continuar creixent

MN. ABEL TRULLS
Solsona

L'estiu sol ser un temps en el qual els grups de Vida Creixent, com tants altres grups pastorals, hem aturat les reunions mensuals. Això no vol dir, però, que durant l'estiu hàgim oblidat la missió de Vida Creixent: «Evangelitzar les amistats del nostre entorn perquè tornin a trobar Jesús en la seva vida.»

Tot i que això d'evangelitzar es veu llunyà, i sembli cosa de missioners, preveres i catequistes, ara que començarem setembre, hem de tenir clar que l'evangelització és una tasca de tots els batejats.

Ara bé, algú es pot preguntar: «Però jo, a qui he d'evangelitzar? Com ho he de fer?» Preguntem-nos: «Quines amistats tenim? Amb qui em relaciono normalment?» Aquestes

persones, i moltes altres, són a qui podem acostar novament Jesús.

Com ho podem fer? Primer de tot, cal pregar per aquestes persones. De la mateixa manera que hem de pregar pel nostre grup de Vida Creixent, també hem de pregar per aquells que ens agradaria que formessin part del nostre grup.

En segon lloc, cal que fem propostes a tothom. Els cristians no ens hem de moure per la por, no patim si ens diuen que no. Però, qui sap, alguna persona ens pot arribar a sorprendre!

Us desitjo un bon setembre i que aquest començament de curs sigui una nova oportunitat per continuar creixent en la nostra fe i en la nostra evangelització.

Una societat civilitzada

CRISTÓBAL MACÍAS
President diocesà
Sant Feliu de Llobregat

Vivim en un món en el qual, moltes vegades, per a la nostra tranquil·litat i, fins i tot, salut corporal i espiritual, val més viure d'esquena a tot. Dic això perquè estem deixant una societat mancada de valors. L'única cosa que val és la posició social, tenir molts

béns, divertir-se buscant el plaer, però ignorant la pau i la tranquil·litat interior.

Els governants fan lleis i decrets per acontentar la joventut i obtenir-ne vot. Per exemple, ara s'ha aprovat una nova llei per la qual les nenes, encara sota la tutela dels pares, poden avortar sense el seu consentiment. Com és possible que, enmig de tanta saviesa i caps pensants, no s'aixequi una veu per posar ordre en aquesta societat?

Recordem que el Déu de la Vida, en un dia llunyà, veient que el món descarrilava, va haver d'enviar el seu Fill per redreçar-lo.

La història és una repetició d'esdeveniments. Crist va fundar les bases per aixecar-hi la seva Església, per tant, si nosaltres som o ens sentim Església, tenim l'obligació d'ajudar en tot el que humanament puguem perquè els seus representants (el clergat) se sentin acompanyats per aixecar la veu. Una societat moderna ha de ser respectuosa i civilitzada. Si avancem en tècnica i sapiència, també hem d'avançar en el fet de ser civilitzats.

L'evangelització és una tasca de tots els batejats.

Les grans fites arquitectòniques de la Tortosa episcopal (i V)

La ciutat de Tortosa ha sabut preservar un seguit de patrimoni arquitectònic religiós de primer ordre. Sens dubte, l'edifici més important de tots és la catedral, joia del gòtic català que ara, amb la façana restaurada i la plaça remodelada, per primer cop des de fa segles s'obre al riu Ebre. Al costat mateix de la seu tortosina hi ha el palau episcopal, construcció menys coneguda, però igualment considerat una autèntica meravella de l'arquitectura gòtica.

La façana del convent és d'una gran austeritat.

Després de veure la catedral i el Palau episcopal, la nostra darrera visita és el convent de Santa Clara. Deixem enrere la zona més propera al riu per començar-nos a enfilar pels carrers estrets i costeruts d'aquesta part del barri vell que ens ha de portar fins a la nostra destinació. El recorregut és una mena de petit laberint que passa entre cases baixes i places amagades aquí i allà. A la fi, després d'una girada inesperadament ens apareix aquest històric convent.

Un gran claustre gòtic

De fora estant, el recinte està encerclat per un antic mur, i hi accedim per un gran arc gòtic, d'una senzillesa tan ascètica com la mateixa vida de les clarisses. Hem anat a parar a un pati des d'on s'accedeix a les diferents dependències del convent. No costa gaire adonar-se que malgrat l'antiguitat de l'edifici, ha tingut moltes reformes al llarg dels segles, i que l'aspecte original de la façana devia ser força diferent.

Fem sonar la campana de la

recepció i al cap de poca estona una religiosa diligent apareix rere la reixa. Ens fa saber que com que la comunitat és de clausura estricta ens haurem de conformar visitant una part mínima de l'edifici, però que almenys podrem veure l'església i part del claustre. Amb aquestes condicions ben assumides tornem a sortir al pati i per una altra porta anem a parar a l'entrada mateix del claustre, concretament a una de les quatre cantonades. No podem anar més enllà, però la visió que en tenim es força bona. Es tracta d'una construcció de grans dimensions i clarament gòtica, amb un seguit d'arcs ben treballats que ens recorden altres claustres de mendicants de la mateixa època, com ara el de Sant Francesc de Morella, dins de la mateixa diòcesi de Tortosa, o el més llunyà de Sant Domènec de Balaguer.

Al fons de tot ens fixem en uns arcs que han quedat al descobert, sense la coberta que devien aguantar, com si fossin unes costelles gegants descarnades. Demanem a les religioses que ens acompanyen per aquell es-

El convent també va patir molt amb la Guerra Civil

pai: «És una antiga església dels templers, la comunitat que hi havia abans que ens hi instal·léssim les clarisses, al segle XIII. Al llarg de la història va anar tenint altres usos, fins que al segle XIX, arran de la Guerra del Francès i, sobretot, de les Guerres Carlines, va ser destruït. El convent també va patir molt amb la Guerra Civil.» Aquesta explicació ens confirma la història poc tranquil·la de Santa Clara, i les diferents fases de construcció, destrucció i reconstrucció que ha hagut de viure.

Les nostres amfitriones ens fan saber que aquest convent és dels més antics de l'orde a Catalunya: «Encara que no se sap exactament l'any que es va fundar, sabem que ja existia a mitjan segle XIII. De fet, la tradició diu que es va fundar en vida de la mateixa santa Clara d'Assís.» Aquestes paraules no ens deixen indiferents. Ens impressiona la perseverança d'aquesta comunitat davant les desgràcies, talment com santa Clara es va mostrar fidel a Déu enmig de totes les dificultats.

Una església supervivent

A continuació, tornem a sortir al pati exterior, per entrar a l'església. Mentre les religioses, a l'altra banda de la reixa, fan adoració davant del Santíssim, nosaltres ens anem fixant en els diferents detalls que trobem. Dos grans arcs gòtics sobrevolen aquest espai, que ens fa l'efecte que devia ser dels primers que es van construir quan les clarisses s'hi van instal·lar. Tanmateix, aquesta sala en origen tenia un altre ús, i no va ser fins al segle XX, després de les destrosses de les carlínades i la Guerra Civil, que va passar a ser l'església. Ara, ben restaurada, llueix tota la senzillesa pròpia de la família franciscana.

Fixem la mirada en unes taules gòtiques que hi ha a la paret de mà esquerra. No tardem a reconèixer-lo: és una còpia del retaule de la Mare de Déu dels Àngels que es conserva al MNAC, a Barcelona. És obra del gran pintor català del segle XIV, Pere Serra. Originalment es trobava en una

El claustre gòtic és de grans dimensions.

A l'església hi ha una còpia de la Mare de Déu dels Àngels que es conserva al MNAC, obra de Pere Serra

de les capelles de la catedral de Tortosa i en un moment indeterminat va passar a la comunitat de clarisses. A començament del segle XX va ser adquirit pel MNAC, salvant-se així de la crema general del 36. Diversos sants, entre ells Clara d'Assís, veneren la Mare de Déu. Maria està representada asseguda en un tron reial, coberta d'un mantell blau amb brodats d'or que li arriba fins als peus. L'artista medieval li va atorgar una fesomia dolça però gens ensucrada, emmarcada per una aurèola que sembla un sol refulgent. Els seus ulls maternals s'adrecen cap a l'Infant Jesús, que li retorna la mirada amb tendresa. El nen té a les mans una cadenera. A banda i banda de la Mare i el Fill els àngels interpreten música celestial amb lires, flautes, llaüts i fins i tot un petit orgue. No podem sentir aquests instruments angèlics, perquè les melodies que toquen estan reservades per als qui ja són al Regne del cel. Confiem que un dia en serem mereixedors.

Contemplant aquesta obra mestra de l'art medieval català, acabem la nostra ruta per Tortosa. La ciutat de l'Ebre ens ha ensenyat alguns dels seus tresors més preuats, molts dels quals encara haurien de ser més coneguts. Segles d'esplendor gòtica, renaixentista i barroca ens esperen.

L'església ha tingut diversos usos al llarg dels segles.

LLUÍS SIMÓN PASCUAL, pvre.
Vicari episcopal per a la Caritat

La senzilla flor de la confiança

«La senzilla confiança de la fe es transmet com un foc, de l'un a l'altre [...]. Si els nostres passos es fan pesats, seríem capaços de descobrir la flor del desert? És la que s'obre a l'albada, en els moments del continu recomençar, quan un alè de confiança ens porta lluny pel camí d'una bondat serena. Aquesta confiança pot donar-nos el gust d'estimar la vida sobre la terra i, al mateix temps, esperar el més enllà, una vida que no tindrà fi» (Roger de Taizé).

En un temps com el nostre, tan secularitzat i que sembla haver-se allunyat de la fe, voldria parlar de la confiança en Déu. No tant de la fe, que és una virtut teològica, un do de Déu, sinó de la nostra resposta, lliure, a aquest do. Diu un teòleg: «L'acte de creure és sempre el resultat d'un compromís de la nostra llibertat.» És el salt de la fe.

Penso que, per a un cristià del nostre temps, del segle XXI, és fonamental fer aquest acte gratuït, personal i lliure de creure, que és un obsequi a Déu. Durant molt de temps, potser va ser suficient ser cristià per tradició, per inèrcia. Ara ja no. Un pot anar tirant i anar fent, però arriba un dia (la vida inevitablement t'hi porta), en què és necessari deixar tots els arguments

racionals, tots els obstacles, i llançar-se i abandonar-se a les mans de Déu, amb la confiança que no es caurà en el buit, sinó que hi ha Algú que ens sostindrà.

Aquest és el camí de la pau. Diu meravellosament el germà Roger de Taizé: «Acceptar una i altra vegada les proves habitualment unides a l'existència humana. [...] Buscar sempre la pau del cor. [...] I la vida es torna bella. [...] I la vida serà bella. I neix l'inesperat.»

Es cert que es tracta d'una pau que, en aquest món, mai no serà definitiva ni plena. De fet, un cop donat aquest sí, caldrà anar-lo renovant sempre, amb pujades i baixades constants, enmig de dubtes i vacil·lacions.

Moltes vegades, els sofriments, les decepcions i els dubtes amagaran el rostre de Déu. I tots sabem prou bé com costa a vegades mantenir-se ferm. Però aleshores, potser envoltats de foscor, som cridats novament a fer aquest salt en la fe; a donar a Déu el regal més gran que podem oferir-li: un senzill, però meravellós, acte de confiança. És com la flor que un nen ha recollit amb molt d'esforç i que ofereix a la seva mare: la flor de la confiança.

El nostre món no ens hi ajuda:

ens hem fet adults, «savis», governem el món, ho volem controlar tot, comprendre-ho tot, però l'Evangeli és tot al contrari: «Si no us feu com nens, no entrareu al Regne de Déu.» No hi ha cap altre camí que el de la senzilla confiança, malgrat tot. No és gens fàcil, però avui més que mai és indispensable.

Moltes vegades ens pensem que aquest acte de confiança suposa defugir la raó, que suposa renunciar a comprendre, o bé que és un signe d'immaduresa. Però és tot al contrari: l'acte de confiança, avui com mai, demana una maduresa profunda, forjada en el foc del dubte, del sofriment, de la impotència, fins i tot de la desesperació.

Però per a poder fer aquest pas, hi ha una condició prèvia, indispensable: la pregària del cor. Entrar en el nostre interior, i dialogar amb Déu, parlar-li com qui parla amb el seu millor amic. És en el terreny del cor humil i honest on creix la flor de la confiança.

Avui podríem fer nostra la preciosa pregària del germà Roger: «Esperit Sant, llum interior, en la treballada terra de la nostra vida, vens a oferir-nos una senzilla confiança en tu. Per això nosaltres volem acollir-te amb senzillesa, com els pobres de l'Evangeli.»

FRANCESC CONESA
Bisbe de Solsona

Homes i dones que viuen la seva fe i la contagien

Per proposar la fe a la societat actual són necessaris, sobretot, homes i dones que visquin la vida nova del deixeble. Allò que va atraure aquells primers deixebles no van ser llargs discursos ni sermons buits, sinó el testimoni transformador d'uns cristians que vivien en profunditat l'amor, que gaudien amb la seva fe i transmetien una forta esperança que omplia la vida de sentit. Només uns homes nous seran capaços de sembrar la llavor de Jesús al cor dels altres.

Són necessaris testimonis, persones que anunciïn la fe des de les seves pròpies vivències. El primer és el testimoni i després venen les paraules. Sant Pau VI deia, en un text freqüentment citat, que «l'home contemporani escolta més a gust els testimonis que els mestres i si escolten els mestres és perquè són testimonis» (*Evangelii nuntiandi*, 41). Hi ha una frase de sant Francesc d'Assís, que li agrada repetir al papa Francesc: «Predica l'evangeli en tot moment, i quan calgui, utilitza les paraules.» El que convenç és el testimoniatge personal: l'alegria de qui viu la seva fe, el petit gest d'amor als altres (una carícia, donar menjar a un malalt, tenir cura d'un avi) o l'aposta decidida per la fraternitat.

La llum de la fe, la gràcia que suposa haver-nos trobat amb Crist i la joia que brolla d'aquesta experiència s'irradien als altres. Per això va dir el papa Francesc a la seva primera encíclica que «la fe es transmet per contacte, de persona a persona, com una flama encén una altra flama» (n. 37). Un cristià no pot atorgar als altres el do de la fe, però sí que pot compartir

amb ells una experiència que l'omple de plenitud i sentit. Cada cristià pot «contagiar» als altres l'entusiasme que suscita haver trobat Crist i participar de la seva amistat.

Crec que hi ha tres actituds fonamentals que ha de tenir el nostre anunci de Jesucrist. La primera és l'entusiasme, «l'alegria missionera». Entre les temptacions més fortes dels evangelitzadors se situa el desànim, perdre la força, l'entusiasme en l'anunci de l'Evangeli. No s'evangelitza amb cara de cogombre amb vinagre. A Crist només se'l pot anunciar des de l'alegria. Hi ha una altra virtut molt important de l'evangelitzador, que és la paciència. «L'evangelització té molt de paciència», se'n diu a *Evangelii gaudium* (n. 24). Per això necessitem ser molt conscients que la nostra labor és la de sembrar, un altre farà créixer i altres arplegaran els fruits. Cal ser perseverants, sembrar i esperar pacientment que la llavor creixi i un dia pugui donar fruit. No cal tenir pressa per veure els fruits. Finalment, penso que hem de recuperar l'audàcia dels primers temps. El llibre de Fets explica que els apòstols parlaven amb «parresia» (Fets 4,31), és a dir, amb audàcia, amb claredat i franquesa. Avui són molts els cristians que estan acomplexats amb la seva fe i no gosen manifestar-la públicament. Però no ens podem deixar acomplexar. No podem perdre la llibertat d'anunciar a qualsevol lloc la paraula d'esperança que és l'Evangeli.

(De la conferència *Creure en Jesucrist en una societat plural*, pronunciada a Mollerussa, 20-4-2022).

COMENTARI DE LA PARAULA

Quan facis un banquet, convida-hi pobres, invàlids, coixos, cecs, i seràs feliç

GLÒRIA MONÉS

En el passatge de Lluc que se'ns ha proposat de llegir aquest diumenge s'han saltat cinc versets on es parla d'un home malalt d'hidropesia que alguns, a dretciència, havien posat davant de Jesús. Si hi faig referència és perquè aquest home hidròpic no era sinó un retrat de la majoria dels assistents al banquet, doctors de la Llei i fariseus, inflats de poder, vanitat i vanagloria, que abunden encara avui arreu, fins i tot en més d'una de les nostres esglésies. Ens han estalviat de fer-nos un autoretrat, una *selfie*. Bé, ens trobem en un banquet ple de convidats, com en les noces d'avui. Jesús hi ha estat convidat i no ha parat d'observar com els convidats escollien els primers llocs, i ens imparteix un consell molt savi: «Quan siguis convidat a una boda, no et recolzis a taula en el primer lloc, no sigui que vingui un de més honorable que tu i, en arribar el qui us ha convidat a tu i a ell, et digui: "Cedeix-li el lloc."» Per prudència, posa't en el darrer lloc, no sigui que, ple de vergonya, et facin ocupar el darrer. Així,

quan vingui el qui t'ha convidat et dirà: «Amic, puja més amunt.» Jesús es recolza en la saviesa popular per fer-nos un retrat de tots els poderosos que abunden en la societat d'avui. La segona semblança, adreçada a l'amfitrió, encara té més actualitat: «Quan facis un dinar o un sopar, no invitis els amics, ni els teus germans, ni els veïns, ni els rics, no sigui que ells al seu torn et tornin la invitació i et serveixi de recompensa. Més aviat, quan facis un banquet, convida pobres, invàlids, coixos, cecs, i seràs feliç, perquè no t'enen res per recompensar-te.» Això va més enllà de la saviesa popular. De persones que pensen i actuen com ell en podem detectar en el nostre entorn. No les busqueu, però, en les xarxes socials, sinó en les situacions més conflictives, plenes de voluntaris que fins i tot es juguen la vida. Que ho sàpiguen ells o no, de ben segur que «seran recompensats en la resurrecció dels justos».

JOSEP RIUS-CAMPS
Biblista

CONSULTORI BÍBLIC

PILAR CASALS

Biblista i egiptòloga

El judaisme del Nou Testament i l'actual són iguals?

Parlar de judaisme és parlar de 4.000 anys d'història del poble d'Israel, una història a través de la qual el poble fa experiència de Jahvè, experiència continguda en la Torà, en la Llei, element central i articulador de la seva fe. Des d'aquesta perspectiva tot judaisme queda interconnectat, tot i que cal apuntar que aquest no s'ha mantingut estàtic al llarg de la seva història. Els pilars de la religió jueva presents en el NT són la Llei, el Temple i la terra-família. Es mantenen a través del temps?

Per al judaisme del NT, reflectit en la riquesa de grups existents com els saduceus, els fariseus o els essenis, la Llei era l'element central tal com ho és per a l'actual, també divers en les seves formes. L'existència dels diferents grups no fa referència a divisions estrictes, sinó que la unitat religiosa es manté expressada sota matisos diferents.

El temple, lloc de la Presència divina, era l'element articulador de la vida i el culte jueu, les peregrinacions a Jerusalem i les celebracions de les festivitats, així com els sacrificis i les ofrenes en marcaven la vida. La seva destrucció l'any 70 dC va suposar un canvi de perspectiva, el temple no es tornà a reconstruir, quedant el culte relligat a les sinagogues i a les festivitats.

Finalment, la família era i és el lloc de transmissió de la religió. És en l'àmbit familiar on es transmeten els preceptes, els costums i la fe, és en aquest espai familiar on s'esdevenen les grans celebracions jueves. El *shabbat* té com a element central el sopar familiar. I lligada a la família es troba la terra, una terra en què arrela la comunitat a través de la promesa divina. D'aquí la reivindicació que encara hi ha des d'aquesta perspectiva.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXII de durant l'any

Lectura primera

Sir 3,19-21.30-31

Sigues humili Déu et concedirà el seu favor

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira:

Fill meu, sigues modest en tot el que facis i et veuràs més estimat que el qui dona esplèndidament. Com més gran ets més humil has de ser, i Déu et concedirà el seu favor. Déu, que és veritablement poderós, revela els seus secrets als humils. La desgràcia dels descreguts no té remei, perquè ha arrelat en ells una planta dolenta. El cor dels assenyats comprèn els proverbis dels assenyats, l'orella atenta s'alegra de sentir parlar amb seny.

Salm responsorial

67

Que s'alegrin davant d'ell els justos, que no planyin res per celebrar el seu triomf.

Canteu al Senyor, lloeu el seu nom, celebren davant d'ell el seu triomf.

*R. Instal·làreu els pobres,
Déu nostre,
al país fèrtil del vostre patrimoni.*

Déu és pare d'orfes, defensor de viudes, des del lloc sagrat on resideix. Déu dona casa als desemparats, allibera els captius i els enriqueix.

R.

Senyor, vau fer caure una pluja abundant per refer els vostres camps esgotats; vau allotjar-hi la vostra família. Instal·làreu els pobres, Déu nostre, al país fèrtil del vostre patrimoni. *R.*

Al·leluia

Mt 11,29

*Accepteu el meu jou i feu-vos
deixebles meus,
que jo soc benèvol i humil de cor.*

Lectura segona

He 12,18-19.22-24a

*Us heu acostat a la muntanya de Sió,
a la ciutat del Déu viu*

Lectura de la carta als cristians hebreus:

Germans, vosaltres no us heu acostat a aquella muntanya palpable del Sinaí, que era tota ella foc ardent, fosc, negra nuvolada i tempesta, ni heu escoltat el toc del corn i la veu que pronunciava aquelles paraules. Els mateixos que sentiren la veu suplicaren que no continués parlant-los. Vosaltres us heu acostat a la muntanya de Sió, a la ciutat del Déu viu, la Jerusalem celestial, a miríades d'àngels, a l'aplec festiu dels primers inscrits com a ciutadans del cel; us heu acostat a Déu, jutge de tots, als esperits dels justos que ja han arribat a terme, a Jesús, el mitjancer de la nova aliança.

Evangeli

Lc 14,1a.7-14

*Tothom qui s'enalteix serà humiliat,
però el qui s'humilia serà enaltit.*

Lectura de l'evangeli segons sant Lluc:

Un dissabte, Jesús entrà a menjar a casa d'un dels principals fariseus. Ells l'estaven observant. Jesús notà que els convidats escollien els

primers llocs i els proposà aquesta paràbola: «Quan algú et convida a un dinar de casament, no et posis al primer lloc: si hi hagués un altre convidat més honorable que tu, vindria el qui us ha convidat a tots dos i et diria: "Cedeix-li el lloc", i tu hauries d'ocupar el lloc darrer, tot avergonyit. Més aviat quan et conviden vés a ocupar el lloc darrer, i quan entrarà el qui t'ha convidat et dirà: "Amic, puja més amunt." Llavors seràs honorat davant tots els qui són a taula, perquè tothom qui

s'enalteix serà humiliat, però el qui s'humilia serà enaltit.»

Després digué al qui l'havia convidat: «Quan facis un dinar o un sopar, no hi cridis els teus amics, ni els teus germans, ni altres parents teus, nivèns rics. Potser ells també et convidarien, i ja tindries la recompensa. Més aviat, quan facis una festa, convida-hi pobres, invàlids, coixos i cecs. Feliç de tu, llavors: ells no tenen res per recompensar-t'ho, i Déu t'ho recompensarà quan resuscitaran els justos.»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

Agost

28. DIUMENGE

Diumenge XXII de durant l'any, Verd. Lectures: Siràcida 3,19-21.30-31 / Salm 67 / Hebreus 12,18-19.22-24a / Lluc 14,7-14
SANTORAL: Agustí, b. i doctor: Hermes, mr.; Julià, mr.

29. DILLUNS

Martiri de Sant Joan Baptista (MO), Vermell. Lectures: Jeremies 1,17-19 / Salm 70 / Marc 6,17-29
SANTORAL: Adelf, b.; Sabina, mr.

30. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Corintis 2,10b-16 / Salm 144 / Lluc 4,31-37. Lleida i Urgell: **Sant Lluís de França** (ML), Blanc.
SANTORAL: Fèlix, prev. i mr.; Fiacre, erm.; Joana Jugan, rel. i fund.

31. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: 1 Corintis 3,1-9 / Salm 32 / Lluc 4,38-44. Solsona: **Sant Ramon Nonat** (MO), Blanc.
SANTORAL: Arístides, ab.; Domènec de Val, mr.; Nicodem; Vicenç, Sabina i Cristeta, mr.

Setembre

1. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Corintis 3,18-23 / Salm 23 / Lluc 5,1-11. Barcelona i Sant Feliu de Llobregat: **beat Josep Samsó i Elias** (ML), Vermell. Lleida: **Sant Lleir** (ML), Blanc.
SANTORAL: Anna, prof.; Gil, ab.; Llop, b.; Teresa-Margarida Redi, rel.

2. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: 1 Corintis 4,1-5 / Salm 36 / Lluc 5,33-39
SANTORAL: Antolí, mr.; Íngrid, rel.; beats Màrtirs de setembre; Raquel.

3. DISSABTE

Sant Gregori el Gran (MO), Blanc. Lectures: 1 Corintis 4,6-15 / Salm 144 / Lluc 6,1-5. Tortosa: **Mare de Déu de la Cinta** (MO), Blanc.
SANTORAL: Basilissa, vg. i mr.; Sàndal, mr.; Simeó Estilita, monjo.

El Sant 31 AGOST

Sant Ramon Nonat

L'orde de la Mercè, fundat per sant Pere Nolasc a Barcelona, ha tingut diversos sants catalans. Un dels més populars és sant Ramon Nonat (c. 1300 – c. 1341), que va participar en diverses missions d'alliberament de captius i que encara avui és venerat al santuari mercedari de Sant Ramon, a la Segarra.

La seva vida va començar d'una manera inusual, perquè va néixer per una cesària d'urgència arran de la mort sobtada de la mare. D'aquí el sobrenom de «nonat». Va estudiar a l'escola monàstica de Poblet i més tard va entrar als mercedaris. Com a frare d'aquest orde, va estar en diverses comunitats d'arreu de la Corona d'Aragó. Va participar en nombroses operacions de rescat de cristians empresonats al nord d'Àfrica, i es va oferir com a hostatge per ser intercanviat per alguns d'ells. Va morir a Cardona quan anava cap a Roma per ser creat cardenal pel Papa. Molt estimat pel poble, al voltant de la seva tomba es va aixecar el santuari i convent mercedari de Sant Ramon, i va ser canonitzat per Urbà VIII el 1628.

El protocol invers

MERCÈ SOLÉ
(msoletey@gmail.com)

Escric això una mica escaldada. Ahir vaig ser en una reunió en què es preparava una jornada de suport a persones amb discapacitat intel·lectual. Es tractava de reclamar places en habitatges que facilitin la seva autonomia o que els acullin quan els pares ja no se'n puguin fer càrrec. A Catalunya n'hi ha poquíssimes, la mitjana de temps en llista d'espera és de cinc anys, i molt sovint la plaça que es concedeix als afectats és molt lluny del seu entorn habitual. Doncs bé, va ser impossible posar-nos d'acord. Segurament perquè hem de treballar força més la cohesió entre els organitzadors i la motivació general, però d'entrada el que ens va encallar va ser el protocol, en coses tan senzilles com l'estatus de qui convidàvem, qui parlava abans, qui formava part de tal o tal altra taula rodona, o com seien. Ens vam bloquejar i espero que serem capaços de reprendre-ho passat l'estiu. Però la forma es va menjar absolutament el contingut, perquè per a alguns dels organitzadors era una mena d'heretgia fer seure un alcalde d'un poble petit al costat del d'una ciutat i el protocol, que en teoria deu estar creat per facilitar les relacions, en la seva rigidesa va esdevenir una dificultat seriosa.

Per això, les lectures d'aquest diumenge em resulten tan refrescants.

Perquè fan justament el contrari. Recordar-nos que el nostre paper en la societat, en la comunitat, en la litúrgia, és estar al servei dels altres, molt especialment dels pobres, invàlids, coixos i cecs. Els que no tenen prestigi, recursos ni poder, que són les temptacions que va viure Jesús al desert. Per damunt de lleis, protocols i, si m'ho permeteu, de rúbriques. La gratuïtat i la senzillesa com a estil de vida. L'escolta i l'atenció a l'altre passen per davant de la norma.

De fet molts cristians tenim una certa tendència a idealitzar aquestes pobresa, invalidesa, ceguesa, coixesa. Però certament la pobresa incomoda, qüestiona, descol·loca, sovint és poc oportuna o gens controlable i «deslluïx» les nostres posades en escena. Per això mateix té la virtut de transformar el nostre punt de vista i, quan ens descentra, de deixar passar una llum diferent, que no sempre sabem o podem interpretar, si més no de forma immediata.

Si volem que per a ells la festa a la qual els convidem ho sigui de debò i en siguin protagonistes, fa falta canviar unes quantes coses, en el nostre dia a dia i en les nostres celebracions litúrgiques. Fins que la diferència entre «ells» i «nosaltres» es faci fonedissa i l'alegria de la festa ens embrigui a tots.

L'església de Sant Esteve de Caulés, en greu estat d'abandonament

Incorporada a la Llista Vermella del Patrimoni que elabora l'associació Hispania Nostra

ÁLEX NAVAJAS

Tot i que Caulés es un referent de l'arqueologia medieval catalana —va ser el primer assentament d'aquest període excavat científicament—, a les darreres dècades no s'hi ha efectuat cap treball arqueològic addicional o de conservació. L'església i el poble de Sant Esteve de Caulés, a Caldes de Malavella (Girona), fa dècades que estan abandonats, i són susceptibles de ser víctimes de l'actuació d'espoliadors. A causa de l'abandonament, les runes presenten diferents graus d'erosió; l'element més delicat és l'arc triomfal de l'església, com ho demostren les nombroses esquerdes.

Per aquest motiu acaba d'incorporar-se a la Llista Vermella del Patrimoni que elabora l'associació Hispania Nostra (www.listarojapatrimonio.org) i que

recull més de mil monuments de l'Estat espanyol que es troben sotmesos a risc de desaparició, destrucció o alteració essencial del seus valors.

Construït sobre un assentament tardoromà, Sant Esteve és esmentat per primer cop l'any 919. Torna a aparèixer en dues ocasions a la centúria següent, el 1032 com a «vico» (poble, veïnat) i el 1079 com a parròquia de «Sancti Stephani de Chaulés». Tot i que en el segle XIV la parròquia de Caulés va assolir la plenitud, tant l'assentament com el territori que li pertanyia van quedar abandonats en poc temps. L'any 1448 es produeix la unió d'aquesta parròquia amb la veïna de Vidreres per part del bisbe Bernat de Pau.

Els estius del 1971 i el 1972 el jaciment va ser excavat per un equip d'arqueòlegs de la Universitat de Barcelona, dirigit pel doctor Manuel Riu, i es van publicar els resultats al llibre *Excavaciones arqueológicas en España*.

L'assentament està situat en un petit turó del massís de les Cadiretes, formació muntanyosa del nord de la serralada Litoral al costat del mar Mediterrani. Consisteix en una església preromànica, construïda al segle X aproximadament, el cementiri parroquial i un llogarret fortificat.

El temple ocupa 41,61 m². La seva nau, de planta rectangular, fa 6,8 metres de llargada per 4,6 metres d'amplada. L'absis, quadrangular, fa 3,20 metres per 3,23 metres. S'accedeix a l'edifici a través d'una petita porta, situada a la paret sud de la nau. Annex a les parets de migdia de la nau i de l'absis, hi ha una petita necròpolis de la qual es conserven un parell de tombes antropomorfes.

Cap al segle XII es va construir al sud del temple, tot ocupant part de l'antic cementiri, un poblat d'uns 480 m² envoltat d'un mur perimetral defensiu, reforçat per l'extrem sud per una torre, on recolzen internament la majoria de les cases. L'únic accés conegut al recinte està situat a llevant.

Postals des d'Andalusia

Paraules al meu jardí (4)

En aquests mesos d'estiu, continuo oferint algunes «roses-paraules» del meu jardí. Aquests dies celebrem el dia de sant Agustí, un gran convers, un gran sant.

Conversió

La conversió és una de les paraules-clau, en el cristianisme. En la seva primera «homília», Jesús diu: «Convertiu-vos i creieu en la bona nova.» El papa Pius XII, cap a l'any 1948, en un dels seus famosos radiomissatges, parlava de la conversió del món, «transformant-lo, de salvatge en humà; d'humà, en cristià; i de cristià, en sant».

Cultura postmoderna

A les societats avançades d'Europa vivim «un moment cultural difús», que ha estat designat amb el nom de *postmodernitat*. No és fàcil precisar-ne les principals característiques. Primera, és, sens dubte, «una cultura a la intranscendència», que lliga les persones a l'«aquí i ara», i les fa viure només l'immediat, sense necessitat d'obrir-se al misteri de la transcendència. Segona, és també una cultura en la qual «el ser» és substituït pel «tenir». Són molts els que acaben dividint la seva vida en dos temps: el dedicat a treballar i el consagrat a consumir. L'afany de possessió, alimentat per la gran quantitat d'objectes posats a disposició dels nostres desitjos, és aleshores el principal obstacle per a la trobada amb Déu. Tercera, és «una cultura que elimina Déu», que elimina «l'experiència de Déu». Certament, de poca cosa serveix en aquest context cultural, una religió on es prega sense comunicar-se amb Déu; es combrega, sense combregar amb ningú; es va a missa, sense celebrar res vital. Una religió on hi ha de tot, però en la qual queda fora precisament «l'experiència de Déu».

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Set preveres ben singulars

Amb aquesta carta vull donar un testimoni entranyable i d'agraïment als set preveres, amb caràcter pòstum, de la diòcesi de Lleida, que durant quaranta anys del meu *currículum vitae* de lliurament a Crist, a la Verge i a la Santa Església, han estat un suport molt fraterno i vital.

Aquests preveres, que en pau descansen, són: Josep M. Quintillà, Miquel Oromí, Antoni Fontova, Joan Mora, Josep Miarnau, Lluís Pociello i Mihai Diac. Que el Senyor els tingui presents a la glòria, així com també als altres sacerdots difunts que no esmento. A tots ells, un record fraternal.

També un record per a tots els sacerdots que actualment continuen en actiu per amor a Déu i al germà. Sant Joan M. Vianney deia: «El sacerdoci és l'amor del Cor de Jesús.» I per a tots els seglars que solquen aquest horitzó d'agnòstics i d'ateus, amb núvols i fosc, a la recerca de Jesús, de cor, Crist se'ls farà trobadís.

Com diu sant Pau: «Per tant, qui es pensi estar dret, que miri de no caure.»

JOSEP VIDAL BORRÀS

Maneres de robar

Com els rics es fan rics robant: *Amb les grans inversions*: quan es fan grans inversions, no en el que caldria, sinó on es pot fer més negoci.

Amb els pressupostos: cada pressupost que s'aprova, i amb el qual s'aconsegueixen algunes millores per a la gent, de vegades és producte de pràctiques de robatori habituals.

Amb el finançament dels ser-

veis públics: quan aquests serveis (salut, ensenyament, atenció a les persones, neteja pública...) es financen de manera ronyosa, es roba a la població una quantitat que va per a altres objectius més privats.

Quan es paguen salaris baixos per facilitar beneficis alts: un exemple ben eloqüent són les fàbriques als països pobres, on els salaris són irrisoris.

Quan es cobren preus excessius aprofitant situacions d'escassetat i necessitat: el cas més punyent és el preu del lloguer.

Aquestes maneres de robar provoquen un gran nombre de persones necessitades.

Denúncia bíblica: «Venien els innocents / a canvi de diners, / i els pobres / per un parell de sandàlies. / Trepitgen el cap dels desvalguts / i destossen la vida dels humils», profeta Amós.

ANTONI FERRET

Tenir consciència

Tenir consciència és tenir connexió amb allò absolut, suposa tenir contacte amb la moralitat, que vol dir que hi ha lleis naturals. Encara que ningú «m'agafi», encara que no em fiquin a la presó, encara que no se'n assabenti ningú... hi ha qui m'acusa.

Si ho pensem una mica, no hi ha res que ens pugui fer més por que les persones que no tenen consciència. O el que és el mateix, les persones que no tenen Déu.

Si no hi ha Déu, no hi ha llei eterna, no hi ha res absolut als ensenyaments morals. És el que hem de témer, perquè una persona així és purament egoista. Malauradament, aquests dies veiem i vivim casos gairebé a tots els nivells.

JESÚS MARTÍNEZ MADRID

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Sortida d'Egipte. Entrada a Canaan. Segons el llibre de l'Èxode

TERESA SOLÀ

Doctora en Teologia bíblica i en Filosofia

El procés de salvació del poble d'Israel està descrit en el segon llibre del Pentateuc, l'Èxode, en dos moments: la sortida d'Egipte i l'entrada a Canaan. Aquests dos moments corresponen a les intervencions salvadores de Déu tal com són descrites en el llibre de l'Èxode. Però la narració d'aquest llibre dona molta importància a l'«escoltar», l'escoltar de Déu i l'escoltar del poble, tan ben expressat en el Sl 94,8: «Tant de bo que avui sentíssi la seva veu: no enduriu els cors com a Meribà, com el dia de Massà en el desert.» La imploració per ser escoltats neix de les necessitats que creava l'opressió a Egipte i els problemes originals en els camins del desert en ruta vers la terra de Canaan. L'esquema de promesa i compliment és afegit a l'acció salvadora de Déu que cobreix un llarg període de temps.

L'opressió a Egipte és descrita en detall a Ex 1,6-22. La invocació en la situació de sofriment és descrita a Ex 3,7-9: «El Senyor digué a Moisés: —He vist l'opressió del meu poble a Egipte i he sentit com

clama per culpa dels seus explotadors. Conec els seus sofriments [...] El clam dels israelites ha arribat fins a mi.»

La intervenció de Déu en la història

La intervenció de Déu en la història no consisteix únicament en gestos concrets. L'Antic Testament també parla d'una acció contínua de Déu que no pot ser considerada com una acció única: aquesta és anomenada «benedicció», que es manifesta en el do de la vida, de la prosperitat. Quan Déu beneeix dona vida, quan l'home beneeix Déu ho fa com a donador de la vida, del benestar.

El perill de no respondre al Déu salvador. Aquest és un punt que tracta amb agudesia el cinquè llibre del Pentateuc, el Deuteronomi. Aquesta obra esguarda la història passada i indica el perill al qual es pot anar a l'encontre quan ja s'ha obtingut la seguretat d'una existència viscuda en la possessió de la terra promesa, és el perill de no respondre a la bondat salvadora de Déu. La intenció de l'anunci del judici de Déu al seu poble és anàloga a la de l'anunci de la salvació del començament.

A l'acabament d'aquest període de la història apareix la veritat del que es preveia: la intervenció de salvació anunciada pel Deuteronomi-Isaïes després del judici, és a dir, després de la catàstrofe política, la intervenció salvadora de l'exili de Babilònia: d'aquest alliberament parlen Isaïes, Jeremies i Ezequiel. La intervenció de salvació de l'exili de Babilònia és vinculat a l'anunci de la salvació d'Egipte: l'anunci del perdó ara apareix unit al de l'escolta per part de Déu en el moment de necessitat. Entre el gest de salvació a l'inici i l'acte salvífic que allibera Israel de l'exili de Babilònia corre el període d'història en què la culpa és eliminada només de Déu mateix amb l'anunci del perdó.

«El poble d'Israel fa camí cap a la terra promesa», de Gustave Doré (1866).

La Font de la Mare de Déu de Manlleu celebra 300 anys

REDACCIÓ

El diumenge 19 de juny, la festa de la Font de la Mare de Déu de Manlleu es va celebrar una altra vegada després del parèntesi obligat per la pandèmia. La festa més entranyable i emotiva de la ciutat es recuperava en un moment ben especial: el 300è aniversari de la inauguració d'aquest emblemàtic racó de Manlleu, patrimoni arquitectònic carregat de simbolisme.

La missa celebrada, a les dotze del migdia, a l'església parroquial de Santa Maria de Manlleu era especialment dedicada a la Mare de Déu de la Font. A les cinc de la tarda, davant mateix de la font, es resava el Sant Rosari i es cantaven els goigs. La celebració es va acabar amb un berenar per a tots els participants. En aquesta ocasió, hi van assistir la regidora de cultura, Eva Font, i l'alcalde, Àlex Garrido. Aquest darrer va afirmar que la voluntat de l'equip de govern de l'Ajuntament, propietari de la font, és cercar els diners i restaurar l'indret.

Aquesta festa és de les poques de caràcter veïnal que conserva el format tradicional i que prové de segles enrere. Malgrat que no hi hagi documentació ni cap altre testimoni que ho certifiqui, és probable que, després de la mateixa inauguració, es formés un col·lectiu humà, a l'estil d'una confraria, per tenir cura del caràcter religiós del recinte. Per la seva estructura arquitectònica, al segle XIX, els murs estaven plens d'exvots, com si fos un santuari. Les conegudes com a «pabordesses de la font», veïnes del carrer, han estat i són les principals defensores i embellidores d'aquesta joia patrimonial.

Amb motiu de l'efemèride, el Museu del Ter va promoure una publicació digital, fruit del treball de recerca de l'investigador Joan Arimany i Juventeny *La font de la Mare de Déu. L'aigua que sadollava Manlleu*, que es va presentar el 22 de juny a l'Auditori Roca del mateix

equipament.

L'any 1722 es va construir la mina que conduïa l'aigua del pou medieval cap a l'actual ubicació de la font de la Mare de Déu, en aquells moments en els límits de la vila i avui entre la plaça de Dalt Vila i la plaça de fra Bernadí. Va ser una obra cabdal per a la millora de l'abastiment d'aigua al Manlleu dels principis del segle XVIII. El nou espai es va posar sota la protecció simbòlica de la Mare de Déu i s'hi va construir una capelleta barroca presidida per una figura de Maria.

El llibre, àmpliament il·lustrat, fa una anàlisi sobre l'abastiment històric de l'aigua a Manlleu i sobre la importància pràctica, però també

simbòlica, de l'aigua a l'univers cultural humà; una història de la font de la Mare de Déu des de la seva construcció fins a l'actualitat, amb una especial atenció als convulsos anys trenta del segle XX, i un repàs a la vida social i la devoció al voltant de la font de la Mare de Déu: associacionisme, festa, goigs, etc.

La presentació va acabar amb un reconeixement públic al col·lectiu de dones que històricament ha tingut cura de la font, conegut com a «pabordesses de la font de la Mare de Déu». Sense estar inscrit en cap registre, és segurament el grup de la societat civil manlleuenca més antic i amb continuïtat fins al present.

Joan Arimany

Vista exterior de la font de la Mare de Déu.

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

- Podries relacionar cada pintura de la búlgara Julia Stankova amb el seu títol i la frase de l'Evangeli que li correspon, tot pintant els cercles del mateix color?

1

La dona adúltera

Si sabessis qui és el qui et diu: "Dona'm aigua", ets tu qui li n'hauries demanada, i ell t'hauria donat aigua viva

2

L'anunciació

No tinguis por, Maria!

3

La unció a Betània

Qui estigui lliure de culpa, que tiri la primera pedra.

4

Jesús i la samaritana

"Talita cum!"

5

Jesús i l'hemorroïsa

Deixa-la! Que el guardi per al dia de la meva sepultura.

F

6

Dones al peu de la creu

Dona, aquí tens el teu fill.

G

7

La resurrecció de la nena

Encara que li toqui només el mantell, ja em posaré bona

✓ A veure si trobes el nom de 10 llibres de la Bíblia.

C	A	N	T	I	C	D	E	L	S	C	A	N	T	I	C	S
A	N	S	E	D	G	Y	I	P	O	J	P	F	E	R	B	R
D	R	N	O	R	E	V	R	S	E	O	O	I	U	P	A	O
I	W	O	A	L	N	B	E	H	X	H	C	A	J	O	P	L
O	C	I	M	A	E	U	V	S	O	E	A	S	T	E	R	F
N	X	C	E	T	S	T	E	P	D	O	L	A	D	F	G	J
S	B	A	N	D	I	E	A	X	E	R	I	C	L	L	U	O
L	Y	T	C	R	U	T	S	C	O	L	P	E	U	D	C	A
L	A	N	Z	G	L	O	T	I	S	C	S	A	R	L	I	N
U	F	E	B	K	S	Q	E	T	N	A	I	Q	A	N	L	A
R	H	M	I	M	R	H	E	B	R	E	U	S	D	O	T	C
E	J	A	N	O	P	A	M	E	T	E	R	T	P		N	L
S	I	L	A	M	E	S	I	B	R	E	V	O	R	P	U	I

Llum

MONTSERRAT PIBERNAT
Lingüista de «Catalunya Cristiana»

Avui miraré de posar llum a la llum! Comencem mirant la paraula, d'on ve? Ve del llatí *lumine*, que ha anat evolucionant fins a arribar a llum, però si ens hi fixem, en català, tenim paraules de registre formal que comencen per *lumin-* com *luminescència* o *lumínic*.

Què és la llum?, i us subratllo *la* llum, en femení. És l'agent físic que constitueix una de les formes possibles d'energia. És també l'electricitat, i aleshores podem dir: *El rebut de la llum d'aquest mes batrà rècords*. Si diem *La llum del fanal és molt fluixeta* voldrem dir la *claror* que fa el fanal, o si ens trobem en un lloc fosc us diré: *Feu-me llum, que no m'hi veig*.

Aquesta llum femenina, la que significa energia, electricitat i claror, adquireix un sentit figurat ben conseqüent i normal. Per això tenim moltes expressions que fem amb la llum: *treure a la llum* o *fer sortir a la llum* que significaria descobrir, revelar, destacar alguna cosa que estava amagada. També *donar a llum* en el sentit de parir. Podem *donar llum verda* a un assumpte, quan diem que ha estat acceptat per altes esferes. Ja veiem que en sentit metafòric la llum ens obre un gran camp per córrer. Des de dir

al teu estimat o estimada que és *la llum del teu cor*, fins a designar un període de la història: *El segle de les llums europeu*.

Com que té moltes aplicacions tècniques, hi ha molts termes per designar-la: llum càlida, llum blanca, llum monocromàtica, polaritzada, zenital... molta terminologia amb la llum.

Però en català també tenim *el llum*. I significa una altra cosa: vol dir l'aparell que serveix per fer llum: *Tenia un llum d'oli que havia estat del seu avi; El nen és petit, i encén i apaga el llum constantment*. Hi ha també tipus de llums, d'aparells: el llum de paret, el llum de peu, el llum de ganxo...

La paraula és masculina en determinades expressions que tenen un sentit figurat i que fan referència a persones, com ara *ser un llum* en el sentit de ser un inepte, o *estar com un llum* que vol dir no ser-hi tot. Quan una cosa és estupenda i fantàstica, podem fer servir l'expressió *Això és oli en un llum*.

Voleu uns refranys ben il·luminats? *El costum fa veure llum allò que és fum, El sol de juny estalvia llum. Llenya verda fa bon fum, llenya seca bona llum*. Saviesa popular de la bona.

Si pugés el nivell de l'aigua dels oceans, el Parc Natural del Delta de l'Ebre seria una de les zones més afectades.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

...I el nivell de l'aigua del mar continua pujant

És un altre punt a tenir en compte a causa del canvi climàtic. El grup de científics que s'anomena Climate Central ha publicat un informe que fa esfereir. Se'ns hi diu que és una necessitat fonamental la de reduir les emissions de diòxid de carboni (CO_2) perquè la pujada del nivell del mar en el cas que l'augment (motivats en gran part per aquest gas) de la temperatura mitjana global arribés als 4°C , ja arribaria a 10,8 metres, cosa que afectaria uns mil milions de persones, o sigui, un 15% de la població mundial.

Recordareu que hi ha un acord mundial, signat a París, que compromet els estats a evitar que no arribi a 2°C el creixement tèrmic a finals de segle. Però hi ha països que no signaren aquest acord i dels signants n'hi ha que no fan prou per complir el que pactaren. No sabem, doncs, quina serà la temperatura mitjana del planeta d'aquí a vuitanta anys. Ni tampoc, és clar, el que passarà més endavant. Per això, l'informe de què parlem es planteja el fet, que no és inversemblant, que en un dia no gaire llunyà la pujada tèrmica sigui ja de 4°C . Quin serà aleshores el nivell de l'aigua dels oceans? La resposta que donen els càlculs que han fet són els 10,8 metres que hem dit, amb el 15% de la humanitat afectada. És un escenari no impossible. El mateix estudi recorda que les emissions acumula-

des de carboni a l'atmosfera mantindran l'elevació de la temperatura durant segles, perquè és llarga la vida mitjana del diòxid de carboni, i encara s'hi ha d'afegir l'alliberament de metà (que també contribueix a l'escalfament) pel desglaç de les regions gèlides.

Quines serien les conseqüències d'això? L'est, el sud-est i el sud d'Àsia serien els litorals més afectats. Quedarien inundades les ciutats d'Haora (Índia), Xangai (Xina), Hanoi (Vietnam), Dacca (Bangladesh), Calcuta (Índia)... però els llocs i països afectats serien molts. Seria llarg enumerar el que passaria a Egipte, Tailàndia, Malàisia, les Filipines, el Japó, Indonèsia... I a Espanya també ens trobaríem amb el Parc Nacional de Doñana inundat, Huelva i Cadis molt afectats i no cal dir que a casa nostra també veuríem el Delta de l'Ebre sota l'aigua i afectats de debò llocs com Empuriabrava, l'Estartit, el Prat del Llobregat, etc.

Què hi hem de dir, a tot això? Que té una probabilitat molt alta de passar. Nosaltres, sobretot els que ja som grans, no ho veurem, però crec que ens hem de preocupar pels que vindran després. Jo crec que cal tenir-ho en compte, parlar-ne i fer que els governs ho tinguin present i amb temps, ja des d'ara, facin el que calgui per aturar l'augment de temperatura.

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

TRADICIONS APÍCOLES, I 9

La tradicional mel de romaní

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

Arxiver dels Caputxins

Una de les plantes mel·líferes i remeieres més coneguda i estimada és el romaní (llat., *Rosmarinus officinalis*; cast., *romero*), que hom la considera com la planta mel·lífera per excel·lència, segons aquella dita que afirma: «Quan la flor del romer ve, prepara l'abeller.» La flor del romaní és especialment atractiva a les abelles i n'elaboren una de les mels monoflorals més apreciades, agraciada amb propietats molt tonificants per a l'estómac. El romaní sol presentar dues floracions, l'una a la tardor i l'altra en començar l'hivern. Justament, aquesta darrera florida és la que més interessa als apicultors, car sol coincidir amb la transhumància dels ruscós vers els indrets més alts, on el romaní hi sol florir més tardanament. La mel de romaní, d'un color quasi trans-

parent, estimadíssima en la cultura mediterrània pel seu gust fi i exquisit, és un dels millors tonificants de l'estómac. A més, la ingestió de la mel de romaní afavoreix el bon funcionament del fetge i estimula la circulació sanguínia; és, també, una mel molt adient per guarir les inflamacions de la gola i les afeccions bronquials. Pels seus efectes tonificants, és recomanable de prendre mel de romaní en els estats de convalescència. Aquesta mel cristal·litza molt ràpidament amb uns grans molt fins.

La flor de la sajolida (llat. *Satureja montana*; cast., *ajedrea*) és particularment olorosa i sol ser visitada per les abelles durant l'estiu. La mel de sajolida més coneguda i prestigiosa és la mel de l'Alcàrria, de la qual ja us en vaig parlar en un dels articles anteriors, ja que és una mel molt digestiva i especialment apta per desinfectar les ferides i temperar la inflor dels ulls.

De tot el conjunt de les plantes mel·líferes que trobem a Catalunya, el timó, conegut també com a *fari-gola* (llat., *Thymus vulgaris*; cast., *tomillo*) és possiblement una de les que més aporta nèctar a les abelles. La mel de timó i també la *mel de serpoll* (llat., *Thymus serpyllum*; cast., *serpillo*), que és una mena de timó més baix i més olorós que es fa a alta muntanya, són, ambdues, molt útils per desinfectar les ferides i són particularment adients per combatre la faringitis, l'afonia i la tos convulsiva. La mel de timó, molt densa i de color daurat, gaudeix de bona reputació, car ajuda a reduir el colesterol i, sobretot, és molt bona per curar la tos. A més, aplicada externament tempera les inflamacions articulars. A l'article vinent, en la represa de la sèrie dedicada a les tradicions remeieres, us vull parlar, si a Déu plau, sobre les lleties i les seves propietats.

El romaní sol presentar dues floracions, l'una a la tardor i l'altra en començar l'hivern.

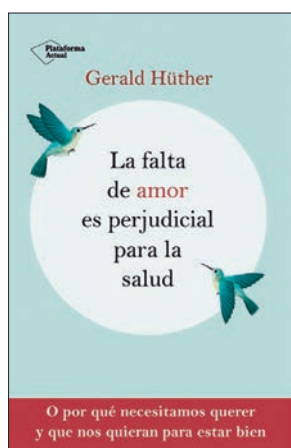

AUTORS DIVERSOS

Cicles pictòrics i arquitectura obliqua al set-cents
Barcelona i la Mediterrània
 UAB, 2022, 384 pàg.

Sèrie d'estudis presentats en unes jornades d'art a Palerm estructurats en dos amplis apartats: pintura decorativa, autors i programes del segle XVIII, i Juan Caramuel Lobkowitz arquitecte, tractadista i matemàtic i la seva influència en diferents edificis de Barcelona i Nàpols. (Ramon Ribera)

GERALD HÜTHER

La falta de amor es perjudicial para la salud
 Plataforma Editorial, 2022, 162 pàg.

En un món com l'actual —globalitzat, digitalitzat, i condicionat a més per limitacions econòmiques—, en el qual la manca d'amor està molt estesa, el nombre de persones que pateixen malalties mentals i físiques s'incrementa considerablement. Hüther ens ofereix un llibre eficaç i fàcil de seguir per ajudar-nos a estar més sans i feliços.

Llibres més
 venuts el mes
 de JULIOL

RAFAEL ALLEPUZ

Persones i treball
 Editorial Claret

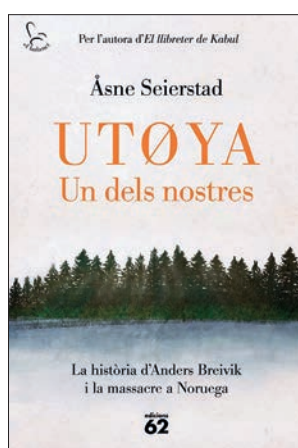
JORDI PIGEM

Pandèmia i postveritat
 Fragmenta Editorial

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

365 dies amb Maria
 Editorial Claret

+claret

ÅSNE SEIERSTAD

Utøya
Un dels nostres
 Edicions 62, 2022, 532 pàg.

El 22 de juliol del 2011, Anders Breivik va fer explotar una bomba davant de l'oficina del primer ministre noruec on moriren vuit persones. Tot seguit se'n va anar a l'illa d'Utøya i en va matar seixanta-nou més, la majoria adolescents. Seierstad, una de les grans figures del periodisme europeu, narra la història d'aquell dia fatídic.

CESARE PAVESE

El bell estiu
 Univers, 2022, 156 pàg.

En ple estiu dels anys trenta, la Ginia, de només setze anys, té unes ànsies desbocades de vida. Acompanyada de la seva amiga Amelia, coneixerà un món enlluernador habitat per artistes bohemis. Una delicada iniciació a la vida, el pas de l'adolescència a la maduresa i a la certesa del caràcter inevitable del destí.

CRÍTICA DE CINEMA

MONTserrat CLAVERAS

Doctora en Història de l'Art i
professora de Religió

LA VOLUNTARIA

DIRECCIÓ: NELLY REGUERA
INTÈRPRETS: Carmen Mac-
hi, Itsaso Arana, Dèlia Brufau,
Arnau Comas, entre altres
MÚSICA: Javier Roderó Villa
Drama, immigració
Espanya
99 minuts

El Tercer Món en el Primer Món

La Marisa és una dona que s'acaba de jubilar de la seva professió de metge. Sent que la vida li passa i no es vol quedar a casa només sortint amb les amigues. Pensa que aquesta és una existència passiva i ella vol seguir estant en actiu com quan treballava. Decideix, doncs, apuntar-se, com a voluntària, en una ONG, amb la qual anirà a un camp de refugiats de Grècia.

La pel·lícula, podríem dir, té dos punts de vista. Un vessant social que mostra la degradació humana del camp de refugiats (que, per cert, és un camp autèntic), on es veuen les persones abandonades i deixades, malvivint. Les seqüències serveixen per donar compte del que passa, de la vergonya que suposa o que hauria de suposar mantenir aquests llocs d'humiliació i degeneració. És un indret en el qual els habitants estan privats, fins i tot, quasi, de la dignitat. Passant-hi de puntetes, sense acarnissament, les imatges deixen intuir les experiències reals dels desplaçats. És la presència del Tercer Món en el Primer Món emperò les autoritats no fan res per posar fi a aquesta xacra.

La càmera se submergeix en el camp i fa prendre consciència a la Marisa, és el vessant individual, del problema. Aquesta dona allunyada de casa i dels seus, marxa lluny perquè sent la necessitat de tenir cura d'algué, necessita sentir-se útil.

Ben aviat viu les dificultats que fan pensar en la ineficàcia del sistema i en una burocràcia que ofega, que sembla que posa fre a les bones accions. Comprova en la seva pròpia pell la complexitat de les relacions amb la resta de voluntaris, tots, per cert, bastant més joves que ella.

És una dona que actua sempre amb el cor. Voler ajudar els altres la fa passar per sobre de les normes i se salta els protocols. El clímax arriba quan apareix l'Ahmed, un nen orfe, que ella tracta com el net que no té, i que potser no tindrà mai. Però «això no va de ser àvia durant un mes», li diu toscament la Carol, l'encarregada esquerra dels voluntaris que ha de complir i fer complir les rígides normes. La cap és qui posa ordre i qui prohibeix, perquè és el millor, la implicació emocional. Però, la voluntària és essencialment sentimental.

El voluntariat és una manera d'ajudar els altres, donant diners o altres recursos materials. O bé donant-se un mateix, és a dir, compartint els talents o el temps.

És la interpel·lació que el film desvetlla, les preguntes que es fan aquells que volen ser voluntaris. Sabem com ajudar? Ajudem de manera desinteressada? Què estem disposats a fer pels altres? Sempre que ajudem, ho fem per altruisme? Preguntes que sovint no són fàcils de respondre sense hipocresia.

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

ROSA M. BOIXAREU
Biblista

La cara fosca de l'ambició

PATRICK RADDEN KEEFE

L'imperi del dolor
La història secreta de la dinastia Sackler
Edicions del Periscopi, 2021,
716 pàg.

L'autor de *No diguis res* ens presenta la història de tres generacions de la família Sackler, propietaris de Purdue Pharma. És la fotografia animada de l'ambició d'una dinastia farmacèutica responsable d'una de les crisis sanitàries més impactants sota el miratge filantròpic de generoses donacions a institucions de les arts i les ciències; va produir i promocionar enganyosament un opiàc que va provocar milers de morts i milions d'addictes als EUA: l'OxyContin, amb efectes semblants a l'heroïna i la morfina, el 1996; es va vendre com a no addictiu i es va receptar a dojo. Vist com una solució a una crisi econòmica de la família, aquest fàrmac reservat a moments letals per pal·liar el dolor, es va promocionar agressivament per a molèsties menors. Va provocar la coneguda «epidèmia dels opiàcs».

Les xifres impressionen però són fredes. L'abast de la tragèdia solament es pot tastar si hom s'atura a considerar el que suposa la mort i la dependència, en aquestes circumstàncies, per a un mateix, per a l'entorn afectiu i social. Un entramat de polítics, funcionaris, advocats, comercials, metges, informes que amagaven la realitat, incentius i bonificacions de venda, etc., van contribuir a l'engany i a l'ambició amb les seves decisions. Vendre i fer calaix. Tots plegats, tant responsables com els promotors. El perfil de la persona dependent és desolador: mentides, robatoris, angoixes, relacions trencades, abandonaments, rehabilitació, recaigudes, etc. Fosc, molta fosc. També hi ha molta fosc en l'entorn social dels Sackler.

El llibre es llegeix molt bé, amb setanta-set pàgines dedicades a Notes i Índex de noms. És la descripció a temps real d'una manca total de valors ètics i morals, de com es fabriquen víctimes sense escrúpols. Entenc que s'ha de llegir amb esperit crític i, alhora, escèptic: això és ben cert però no tot és així.

RAUXA

Grècia, model de societat (i IV)

Els grecs actuals són ben diferents dels de l'època de Sòcrates, i tanmateix tan grecs són els d'avui com els de fa 2.500 anys. Aquesta continuïtat no la trobaríem en gaires nacions europees. La pervivència hel·lènica és encara més sorprenent perquè no ha anat necessàriament lligada a l'existència d'un estat propi; des de la baixa edat mitjana fins ben entrat el segle XIX tot el món grec va formar part de l'imperi turc i malgrat això —com els havia passat molt abans amb el domini romà— van saber mantenir ben viva la seva cultura. A Grècia l'Estat és una quimera, el que és real són els grecs. A través dels segles —lliures o ocupats, amb república o amb monarquia, amb dictadura o amb democràcia, governats per polítics honestos o per autèntics bergants— han sabut sobreviure com a poble. A diferència d'altres nacions europees, en principi més organitzades i exemplars, els grecs sorprenen positivament perquè no transmeten mai la sensació que els sap greu haver vingut a l'existència, que algú els hagi regalat el do de la vida. A Catalunya a vegades ens enlluernem amb les societats nòrdiques, sense tenir en compte que rere una política, una economia i una societat aparentment modèliques, la dimensió humana està mancada de tot rastre d'ànima. Els catalans som mediterranis, com els grecs o els libanesos, i ens equivoquem i fem el ridícul quan volem fer veure que tenim alguna cosa a veure amb els suecs o els finlandesos. Les possibles deficiències d'un poble s'han de resoldre o compensar amb les virtuts de la mateixa cultura a la qual pertany. Altrament, ens quedarem només amb els defectes d'un món i de l'altre. Amb les boires escandinaves o renanes perdrem la identitat; coneixent més els grecs ens retrobarem a nosaltres mateixos.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Girona

SANT PERE DE GALLIGANTS

El **diumenge 28 d'agost**, a les 12.00, visita teatralitzada *Un pas-seig per la història de Sant Pere de Galligants*. Reserves: tel. 972 202 632.

GUIARRA

El **dijous 1 de setembre**, a les 21.00, concert de guitarra espanyola amb Tono Blasi a l'església de Sant Romà de Lloret de Mar.

BARROC

El **dissabte 3 de setembre**, a les 11.00, visita guiada al retaule barroc de Pau Casta a l'església de Santa Maria d'Arenys de Mar.

Lleida

ACADÈMIA MARIANA

Fins al **dimecres 31 d'agost** es poden presentar els treballs al Certamen Literari Marià dedicat a la Mare de Déu de Meritxell en el centenari de la seva coronació. Més informació: www.lleidaparticipa.cat/academiamariana.

Sant Feliu de Llobreges

MEDITERRANEAN GUITAR FESTIVAL

El **dimarts 30 d'agost**, a les 21.00, concert de David Murgades a l'ermita de Sant Sebastià de Sitges; el **divendres 2 de setembre**, a la mateixa hora i en el mateix lloc, recital del duet *Al estilo antiguo*.

MONTSERRAT

Fins al **dissabte 31 de desembre** es pot visitar, de dilluns a diumenge de 9.00 a 21.00, al saló Sant Jordi de l'Hotel Abat Cisneros de Montserrat, una exposició dedicada al 75è aniversari de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat.

Terrassa

MONESTIR DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

El **diumenge 28 d'agost**, a les 12.00, visita guiada al claustre del monestir *Coneix les històries que amaguen els capitells*. Reserves: tel. 936 759 952.

Vic

COVA DE MANRESA

Del **diumenge 11 de setembre al dimarts 20**, exercicis espirituals dirigits per Josep M. Bullich, s.j. Informació: tel. 938 729 422.

Solucionari p. 38-39

A5 Bx / Cx / D2 / E7 / F3 / G6

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè els petits i mitjans empresaris trobin els mitjans per continuar l'activitat al servei de les comunitats on viuen

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

 /catalunyacristiana

 @catcristiana

 catalunya_cristiana

 Catalunya Cristiana

Director: Mn. Miquel Ramón Fuentes

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire
Lingüista: Montserrat Pibernat
Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana:

Joan Baburés, Pilarín Bayés, Rosa M. Boixareu, Joan Buscà, Pilar Casals, Teresa Casillas, Montserrat Claveras, Antonio Gil, Joan Guiteras, Cristóbal Macías, Sara Martí, Ignasi Miranda, Viqui Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Mar Pérez, Josep Rius-Camps, Valentí Serra, Mercè Solé, Teresa Solà, Sebastià Taltavull, Abel Trulls, Josué Villalón, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014
BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat

administracio@catalunyacristiana.cat

publicitat@catalunyacristiana.cat

subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:
Macià Grau

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA
Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272
SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

CARME MUNTÉ MARGALEF

L'Oficina d'Afers Religiosos (OAR) és un servei municipal del Departament d'Interculturalitat i Pluralisme Religiosos de l'Ajuntament de Barcelona, que funciona com a referent en temàtica religiosa i espiritual i sobre tot allò relacionat amb les entitats i comunitats religioses i de creences de la ciutat. Des del 2011 és gestionat per la Fundació Bayt al-Thaqafa. Ariadna Solé, especialitzada en Antropologia de la Religió, és tècnica de l'OAR des del 2019 i coordinadora en funcions, en substitució d'Anna Salvador.

Quins són els grans objectius de l'OAR?

En primer lloc, garantir el dret a la llibertat religiosa i de consciència de la ciutadania barcelonina. En segon lloc, facilitar el coneixement i el reconeixement de la pluralitat religiosa present a la ciutat. I, finalment, generar espais de participació, diàleg i interacció positiva entre les diverses creences i amb la resta de la ciutadania.

Quina és la riquesa de la pluralitat religiosa en una ciutat com Barcelona?

Per a l'Ajuntament de Barcelona, la pluralitat de la ciutadania, també en l'aspecte religiós, és una gran riquesa. És una riquesa en les manifestacions culturals i en la manera de veure el món. Hem superat aquelles idees que pronosticaven la desaparició de la religió o que s'havia de mantenir en l'àmbit privat. Les tradicions religioses formen part intrínseca de la vida privada i pública de la ciutat. Ens ho recorda la Declaració dels Drets Humans quan parla del dret a la llibertat religiosa i de culte. Això no vol dir que estigui exempt de conflictes. En una societat plural, pot haver-hi moments en què la convivència no sigui fàcil, però tot es pot treballar.

Quina és la importància de trencar prejudicis en relació amb les tradicions minoritàries?

Totes les activitats que organitzem de cara a la ciutadania busquen donar a conèixer, posar en valor i reconèixer totes les tradicions religioses com a part de la ciutat. De

Ariadna Solé, coordinadora en funcions de l'OAR

«Les tradicions religioses són part intrínseca de la vida de la ciutat»

vegades, pel que serveixen aquestes activitats és per generar el que diem «encontres improbables» entre persones amb qui no tens contacte durant el teu dia a dia. Són relacions petites que generen canvis grans.

La tradició catòlica, malgrat que és la majoritària, cada vegada és més desconeguda?

Parlem molt de donar a conèixer les minories, però per a nosaltres també és important explicar la mateixa tradició catòlica, que molts joves desconeixen. I sense aquest coneixement és complicat entendre tots els àmbits de la nostra vida: des del calendari, passant per l'art, fins al mateix urbanisme.

Com interpel·lar les mateixes tradicions religioses perquè contribueixin a la construcció de la ciutat?

Les religions tenen molt a dir i aportar en els grans temes com són la lluita per la igualtat de gènere, la sostenibilitat i l'ecologia, la igualtat social...

Són una font de pensament, de reflexió i d'acció que s'ha de tenir en compte.

Barcelona té una llarga tradició de diàleg interreligiós, lligada al Parlament de les Religions de l'any 2004. Com impulseu aquesta relació?

Fem seguiment del programa de Grups de Diàleg Interreligiós, que cerca generar espais de trobada entre persones de diferents tradicions. En tenim cinc arreu de Barcelona.

Quina ha estat la incidència del Covid en el còmput total de centres de culte?

Durant la pandèmia es van tancar alguns centres de culte per falta d'activitat i per qüestions econòmiques, una situació que a poc a poc es va revertint. Les dades ens ho indiquen: el 2019 hi havia 510 centres de culte a Barcelona; el 2020 van passar a ser 493, i el 2021 són 498.

ROCA,
100 ANYS
D'HISTÒRIA

més a la teva
botiga Roca
i a **roca.es**

Tota una vida junts formant part
de la vida de moltes famílies, tenint cura
de tu i dels teus.

Roca es projecta cap a un futur
cada vegada més net i confortable,
oferint-te els productes més innovadors,
per fer-te la vida més fàcil.

Ja hem començat a escriure un nou futur
amb tu, el futur comença ara.

Roca